

Utjecaj europskih fondova na gospodarstvo Hrvatske

Radin, Denisse

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:041598>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-16**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

DENISSE RADIN

**UTJECAJ EUROPSKIH FONDOVA NA
GOSPODARSTVO HRVATSKE**

Završni rad

Pula, 2019.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

DENISSE RADIN

**UTJECAJ EUROPSKIH FONDOVA NA
GOSPODARSTVO HRVATSKE**

Završni rad

JMBAG: 0303051904, redovita studentica

Studijski smjer: Poslovna ekonomija – Menadžment i poduzetništvo

Predmet: Gospodarstvo Hrvatske

Znanstveno područje: Područje društvenih znanosti

Znanstveno polje: Ekonomija

Grana: Opća ekonomija

Mentorica: izv. prof. dr. sc. Kristina Afrić Rakitovac

Pula, rujan 2019.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Denisse Radin kandidatkinja za prvostupnika ekonomije/poslovne ekonomije, smjera Menadžment i poduzetništvo ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

D. Radin

U Puli, Lipnja, 2019. godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, Denisse Radin dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom UTJECAJ EUROPSKIH FONDOVA NA GOSPODARSTVO HRVATSKE koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 27. rujna. 2019. (datum)

Potpis

D. Radin

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. PRETPRISTUPNI PROGRAMI	3
2.1. Programi pomoći tijekom 90 –tih godina.....	3
2.2. Program CARDS.....	6
2.3. Programi PHARE, ISPA, SAPARD i IPA	8
2.3.1. Program PHARE	9
2.3.2. Program ISPA.....	9
2.3.3. Program SAPARD	9
2.3.4. Program IPA	9
3. EUROPSKI STRUKTURNI I INVESTICIJSKI FONDOVI	11
3.1. Strategija Europe 2020.....	11
3.2. Kohezijska politika.....	14
3.3. Alokacija sredstava.....	16
4. USPOREDBA ALOKACIJE SREDSTAVA REPUBLIKE HRVATSKE S DRUGIM ZEMLJAMA EU	19
4.1. Europski fond za regionalni razvoj.....	19
4.2. Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj.....	21
4.3. Europski socijalni fond.....	23
4.4. Europski kohezijski fond	25
4.5. Europski fond za pomorstvo i ribarstvo	27
5. DOPRINOS EUROPSKIH FONDOVA RAZVOJU HRVATSKOG GOSPODARSTVA PREMA PRIORITETIMA STRATEGIJE 2020.....	30
5.1. Zapošljavanje	30
5.2. Istraživanje i razvoj	31
5.3. Klimatsko energetske učinci	32
5.4. Obrazovanje	34
5.5. Siromaštvo i socijalna isključenost	35

6. PRIMJERI PROJEKTA FINANCIRANIH EU SREDSTVIMA	37
6.1. Poduzetnički inkubator Barban.....	37
6.2. Poduzetnički inkubator Pazin.....	40
6.3. Ranch Barba Tone	42
7. ZAKLJUČAK	44
LITERATURA	45
POPIS TABLICA I GRAFOVA.....	48
SAŽETAK	51
SUMMARY	52

1. UVOD

Europska unija jedinstvena je organizacija u ekonomskom i političkom smislu koja povezuje države europskog kontinenta. Republika Hrvatska je 28. članica Europske unije. Hrvatska je Uniji pristupila 1. srpnja 2013. godine. Posljedica je to dugogodišnjeg pregovaranja te velikih promjena koje su proizašle iz toga. Članstvo u EU hrvatskim poduzetnicima otvorilo je vrata ka najvećem svjetskom zajedničkom tržištu. Europskim fondovima mogu se nazvati svi programi koje financira Europska unija te potiču održiv rast i razvoj gospodarstva. Fondovi EU-a financijski su instrumenti koje je EU smislio da bi postigao ciljeve istaknute u svojim ključnim javnim politikama. Riječ je o posebno i precizno smišljenim financijskim instrumentima za koje su sredstva osigurana u proračunu EU-a za višegodišnji financijski okvir.¹ Putem Europskih fondova EU utječe na povećanje životnog standarda, socijalne uključenosti i financijske solidarnosti. Potpore Europske Unije za Hrvatsku započele su početkom 90- tih godina 20. stoljeća tijekom razdoblja tranzicije i rata. Ulaskom u punopravno članstvo Europske unije, Republika Hrvatska postala je korisnica sredstava iz europskih fondova. EU fondovi su važni za gospodarski razvoj Hrvatske kako zbog svoje financijske izdašnosti, tako zbog realnih ciljeva koji se strateški žele ostvariti kroz te instrumente. Glavni ciljevi gospodarskog razvitka odnose se na povećanje dobra i blagodati u društvu. Kako bi nacija mogla stvoriti nove vrijednosti i dobra, a samim time povećati kvalitetu postojećih trebala bi biti usmjerena ka održivom gospodarskom razvoju.

Glavni cilj rada je utvrditi i analizirati mogućnost primjene europskih fondova koji su Republici Hrvatskoj dani na raspolaganje. Svrha rada je detaljno napraviti pregled svakog pojedinog fonda prema prioritetima te izvršiti usporedbu Hrvatske s drugim zemljama.

Rad se, pored Uvoda i Zaključka sastoji od pet poglavlja. Europska unija pokrenula je pretprijetne programe kao pomoć za pripremu zemalja kandidatkinja u ispunjavanju kriterija za članstvo, a svaki od programa opisuje se u drugom dijelu rada. U trećem dijelu rada dan je prikaz Europskih strukturnih i investicijskih fondova koji su dodijeljeni korisnicima za provedbu projekata koji trebaju pridonijeti postizanju ključnih javnih

¹ Vela, A., Menadžment ESI fondova, Zagreb, Školska knjiga, 2015., str 11

politika EU. Četvrti dio rada prikazuje usporedbu Hrvatske s drugim zemljama Europske unije gdje je dan prikaz ugovorenih sredstava iz Europskih fondova i iskorištenje istih. Peti dio rada prikazuje utjecaj Europskih fondova na gospodarski razvoj Republike Hrvatske prema prioritetima Strategije 2020. U šestom poglavlju navedeni su primjeri projekta financiranih EU sredstvima.

Za potrebe nastanka završnog rada, u odgovarajućim kombinacijama korištene su različite metode: metoda analize, metoda sinteze, metoda komparacije, metoda indukcije, metoda dedukcije te statističke metode.

2. PRETPRISTUPNI PROGRAMI

Podrška Europske unije Hrvatskoj počela je tijekom razdoblja Domovinskog rata i političke i gospodarske tranzicije početkom devedesetih godina 20. stoljeća.

2.1. Programi pomoći tijekom 90 –tih godina

Od osamostaljenja Republike Hrvatske pa do 2000. godine EU je pružio Hrvatskoj pomoć od ukupno 381,6 milijuna eura.²

Od 1991. do 2000. godine pomoć koju je EU pružila Hrvatskoj iznosila je ukupno 381,6 milijuna eura. U prvoj polovini toga razdoblja (1991. - 1996.) pomoć se odnosila na saniranje humanitarne drame, te na rješavanje drugih kriznih situacija i na obnovu (ponajviše kroz Ured za humanitarnu pomoć Europske komisije - ECHO). U drugoj polovici razdoblja (1996. - 2000.) pomoć EU-a preusmjerena je na potporu nastojanjima hrvatske Vlade u procesu obnove privatne i javne infrastrukture. Također, prioritet je bio unapređenje života u zajednici, kroz promicanje pomirbe i ljudskih prava. Za posljedicu je to, od 1996. godine kroz program nazvan OBNOVA, imalo brojne aktivnosti usmjerene na poticanje povratka prognanih i raseljenih i integraciju prognanika.³

Nadalje, 2000. godine EU je Hrvatskoj ponudila novi program pomoći pod imenom CARDS (eng. Community Assistance for Reconstruction, Development and Stabilization – Pomoć zajednice za obnovu, razvoj i stabilizaciju). Nakon što je stekla status kandidata Hrvatska je prestala biti korisnica nacionalne komponente CARDS-a te je od 2005. godine postala korisnica pretpristupnih programa PHARE, ISPA I SAPARD.⁴

Sljedeća shema (Shema 1) prikazuje razvoj europskih programa od pretpristupnog razdoblja – program CARDS, preko programa PHARE, ISPA i SAPARD, različitih komponenti IPA-e sve do strukturnih i investicijskih programa (Europskog socijalnog

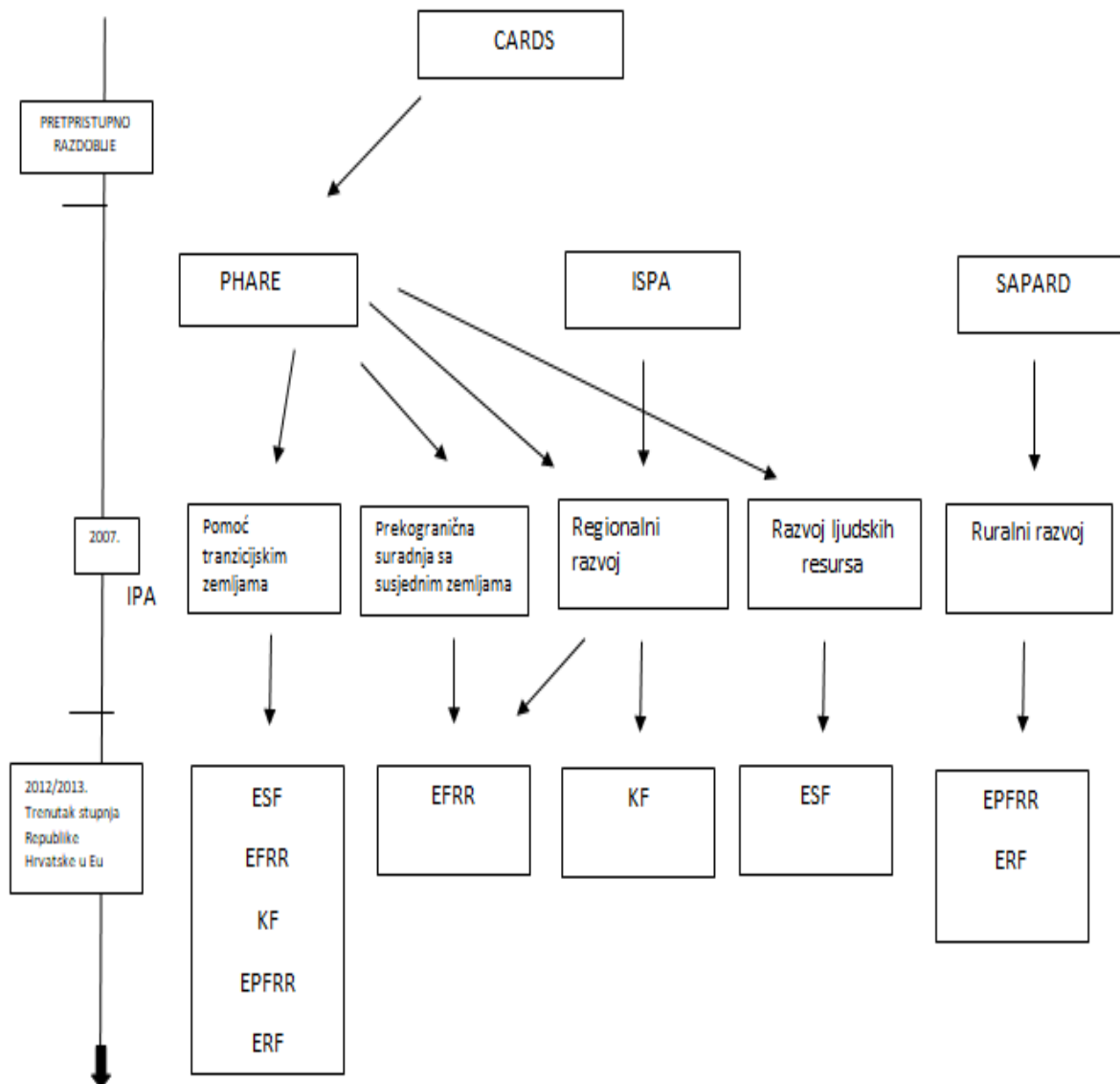
² I. Kersan- Škabić, Ekonomija Europske Unije, Pula, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Fakultet ekonomije i turizma „Dr. Mijo Mirković“, 2015. , str. 428

³ Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova europske unije, Europski fondovi za hrvatske projekte, Zagreb, 2009., str. 12 - 13.

⁴ I. Kersan- Škabić, Ekonomija Europske Unije, Pula, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Fakultet ekonomije i turizma „Dr. Mijo Mirković“, 2015. , str. 428

fonda (ESF), Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR), Kohezijskog fonda (KF), Europskih poljoprivrednih fondova za ruralni razvoj (EPFRR) i Europskog ribarskog fonda (ERF)).

Shema 1: Prikaz razvoja europskih programa

Izvor: Izvor: Europski fondovi za hrvatske projekte, Priručnik o financijskoj suradnji i programima koje u Hrvatskoj podupire Europska unija (online). Dostupno na: <http://arhiva.strukturnifondovi.hr/UserDocsImages/Documents/Publikacije/Handbook%20hr.pdf> (pristupljeno 10.07.2019.)

Tablica 1. prikazuje pomoć koja je Hrvatskoj pružena od Europske unije od 1991. do 2000. godine. Najveći dio navedene pomoći usmjeren je na humanitarnu pomoć koja je većim je dijelom bila usmjerena na rješavanje kriznih situacija i obnovu. Dok je najmanje bila usmjerena na obnovu pravosuđa – 0,6 milijuna eura.

Tablica 1. Pomoć EU-a Hrvatskoj od 1991. do 2000. godine (u milijunima eura)

	1991. -1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	Ukupno
Humanitarna pomoć-ECHO	243.2	21.15	14.5	6.95	8.0	-	293.8
Povratak izbjeglica (OBNOVA)	-	7.2	8.59	14.0	13.6	10	53.21
Razminiravanje	-	-	-	1.0	0.5	-	1.5
Demokracija i ljudska prava, mediji (nacionalni programi)	0.77	1.74	6.59	5.5	-	0.96	15.58
Demokracija i ljudska prava, mediji (regionalni programi)	0.2	-	0.2	0.3	6.44	-	7.14
Carina	-	-	-	-	1.0	-	1.0
Tempus (s pripremnim aktivnostima)	-	-	-	-	0.1	1.5	1.6
Zaštita okoliša (LIFE)	0.7	-	-	0.76	-	-	1.46
Jačanje institucija (OBNOVA)	-	-	-	-	-	3.0	3.0
Pravosuđe (OBNOVA)	-	-	-	-	0.6	-	0.6
Malo i srednje poduzetništvo (OBNOVA)	-	-	-	-	-	2.34	2.34
Operacije manjeg opsega	-	-	-	-	0.4	-	0.4
Ukupno	244.87	29.91	29.88	85.51	30.64	17.8	381.61

Izvor: Europski fondovi za hrvatske projekte, Priručnik o financijskoj suradnji i programima koje u Hrvatskoj podupire Europska unija (online). Dostupno na: <http://arhiva.strukturnifondovi.hr/UserDocsImages/Documents/Publikacije/Handbook%20hr.pdf> (pristupljeno 10.07.2019.)

Europska unija je kroz razdoblje od devet godina Hrvatskoj pružila pomoć u iznosu 381,61 milijuna eura, najveći dio navedenih sredstava bio je usmjeren u humanitarnu pomoć.

Pomoć kroz program OBNOVA bila je usmjerena na povratak izbjeglica u Hrvatsku te osiguravanje uvjeta za njihov normalan život.

Od 1996. kroz program OBNOVA realizirane su brojne aktivnosti usmjerene na poticanje povratka i reintegracije izbjeglica i prognanika. U razdoblju od 1996. do 2000. godine Hrvatskoj je pružena pomoć od 53,21 milijuna eura.⁵

2.2. Program CARDS

U okviru procesa stabilizacije i pridruživanja Unija je uspostavila poseban program pomoći zemljama regije: Pomoć Zajednice za obnovu, razvoj i stabilizaciju (Community Assistance for Reconstruction, Development and Stabilisation, CARDS). To je bio jedinstveni instrument financijske i tehničke pomoći koji je zamijenio dotadašnje mehanizme pomoći EU-a.⁶

Program CARDS se temeljio sljedećim ciljevima (prioritetima):

- demokratska stabilizacija
- gospodarski i socijalni razvoj
- pravosuđe i unutarnji poslovi
- izgradnja administrativnih kapaciteta
- zaštita okoliša i prirodnih resursa.

⁵ Europski fondovi za hrvatske projekte, Priručnik o financijskoj suradnji i programima koje u Hrvatskoj podupire Europska unija [online]. Dostupno na: <http://arhiva.strukturnifondovi.hr/UserDocsImages/Documents/Publikacije/Handbook%20hr.pdf> (pristupljeno 10.07.2019.)

⁶ I. Kersan-Škabić, Ekonomija Europske Unije, Pula, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Fakultet ekonomije i turizma „Dr. Mijo Mirković“, 2015., str. 423

Tablica 2: Pomoć Hrvatskoj kroz Nacionalni program CARDS, 2001. - 2004. (u milijunima eura)

Prioretet	Mjera	2001.	2002.	2003.	2004.	Ukupno
1. Demokratska stabilizacija	1.1. Povratak izbjeglica i prognanika	23.2	14.0	15.0	14.0	66.2
	1.2. Civilno društvo	1.0	2.0	2.0	3.5	8.5
2. Gospodarski i socijalni razvoj	2.1. Trgovina	3.0	3.0	2.5	4.75	13.25
	2.2. Poticanje ulaganja	3.3	9.0	6.15	6.0	24.45
	2.3. Socijalna kohezija	7.6	6.0	8.85	7.0	29.45
3. Pravosuđe i unutarnji poslovi	3.1. Modernizacija pravosudnog sustava	1.5	4.0	4.0	4.5	14.0
	3.2. Policija i organizirani kriminal	-	2.0	3.0	3.4	8.4
	3.3. Integrirano upravljanje granicama	12.6	4.0	6.0	19.05	40.55
4. Izgradnja administrativnih kapaciteta	4.1. Reforma državne uprave	2.5	6.0	6.0	9.1	23.6
	4.2. Nacionalni, regionalni i lokalni razvoj	1.5	2.0	3.0	3.0	9.5
	4.3. Javne financije	-	4.0	2.8	3.0	9.8
5. Zaštita okoliša i prirodnih resursa		1.6	3.0	3.7	3.8	12.3
UKUPNO		58.0	59.0	62.0	81.0	260.0

Izvor: Europski fondovi za hrvatske projekte, Priručnik o financijskoj suradnji i programima koje u Hrvatskoj podupire Europska unija (online). Dostupno na: <http://arhiva.strukturnifondovi.hr/UserDocsImages/Documents/Publikacije/Handbook%20hr.pdf> (pristupljeno 10.06. 2019.)

Kroz nacionalnu komponentu CARDS programa EU je Hrvatskoj pružala pomoć kroz razne mjere koje su imale određene prioritete, kako je vidljivo u tablici 2. Ukupna pomoć kroz navedeni program iznosila je 260 milijuna eura, dok je najveći dio bio usmjeren na demokratsku stabilizaciju u iznosu od 66,2 milijuna eura.

2.3. Programi PHARE, ISPA, SAPARD i IPA

U lipnju 2004. godine Hrvatska je postala zemlja kandidat. Tada su joj otvoreni za korištenje pretprijetni fondovi (instrumenti) PHARE, ISPA i SAPARD u visini od 245 milijuna eura (u tijeku 2005. i 2006. godine).⁷

Prioriteti koji su se odnosili na financiranje za Hrvatsku, u sklopu pretprijetnih instrumenata PHARE, ISPA i SAPARD, temelje se na posebnom dokumentu o kojemu su se usuglasili EU i Hrvatska, a zove se Pristupno partnerstvo. Tim su dokumentom određeni kratkoročni i srednjoročni prioriteti za pristupanje Hrvatske Europskoj uniji i u osnovi predstavlja područja kojima su usmjerena financijska sredstva.⁸

Tablica 3. Pomoć europske unije kroz programe PHARE, ISPA, SAPARD od 2005. do 2006. godine (u milijunima eura)

Programi	2005.	2006.	Ukupno
PHARE	80,00	80,00	160,00
ISPA	25,00	35,00	60,00
SAPARD	0,0	25,00	25,00
Ukupno	105,00	140,00	245,00

Izvor: Europski fondovi za hrvatske projekte, Priručnik o financijskoj suradnji i programima koje u Hrvatskoj podupire Europska unija (online). Dostupno na:
<http://arhiva.strukturnifondovi.hr/UserDocsImages/Documents/Publikacije/Handbook%20hr.pdf>

U tablici 3. prikazana je ukupna pomoć Europske unije Hrvatskoj kroz pojedine programe. Kroz program PHARE 2005. godine isplaćeno je 80 milijuna eura, isti iznos isplaćen je i 2006. godine. Nadalje, kroz program ISPA u 2005. godini isplaćeno je 25 milijuna eura, dok je 2006. godine isplaćeno 10 milijuna više, odnosno 35 milijuna eura. Kroz program SAPARD tek je u 2006. godini isplaćeno 25 milijuna eura.

⁷ N.Rančić, O. Pilipović i F. Tarle (2015.) Sustav financiranja Europske Unije i njegov utjecaj na gospodarski razvoj Hrvatske, str 45.

⁸ Europski fondovi za hrvatske projekte, Priručnik o financijskoj suradnji i programima koje u Hrvatskoj podupire Europska unija [online]. Dostupno na:
<http://arhiva.strukturnifondovi.hr/UserDocsImages/Documents/Publikacije/Handbook%20hr.pdf>
(pristupljeno 05.06.2019.)

2.3.1. Program PHARE

Program PHARE (Pomoć za ekonomsku obnovu) je glavni financijsko-tehnički instrument za pretprijetnu strategiju država kandidatkinja. Glavni dio novca bio je namijenjen jačanju institucionalnih i ljudskih potencijala u procesu ujednačavanja nacionalnog zakonodavstva s pravnom stečevinom EU-a, a manji dio novca bio je namijenjen potpori aktivnostima i ulaganjima u gospodarsku i socijalnu koheziju.⁹

2.3.2. Program ISPA

Program ISPA (Instrument za strukturne politike u pretprijetnom razdoblju) podupire velike investicije u sektoru zaštite okoliša (zaštita voda, zbrinjavanje krutog otpada itd.) te u sektoru prometne infrastrukture.¹⁰

2.3.3. Program SAPARD

Program SAPARD je poseban pristupni program za poljoprivredu i ruralni razvoj iz kojeg je bilo moguće financirati: poboljšanje kakvoće proizvoda, smanjenje proizvodnih troškova, povećanje konkurentnosti te moderniziranje pogona za preradu poljoprivredno-prehrambenih proizvoda, poboljšanje zbrinjavanja otpada životinjskog podrijetla i sl.¹¹

2.3.4. Program IPA

Počevši s 2007. godinom Europska Unija postojeće pretprijetne programe zamjenjuje novim sveobuhvatnim programom IPA (Instrument Pretprijetne Pomoći). Predstavljala je svojevrsan nastavak prve generacije EU fondova: CARDS, PHARE, ISPA i SAPARD i ujedno bila priprema za provedbu ESI fondova.

⁹ N.Rančić , O. Pilipović i F. (2015.)Tarle Sustav financiranja Europske Unije i njegov utjecaj na gospodarski razvoj Hrvatske, str 45.

¹⁰ ¹⁰ N.Rančić , O. Pilipović i F. (2015.)Tarle Sustav financiranja Europske Unije i njegov utjecaj na gospodarski razvoj Hrvatske, str 45.

¹¹ N.Rančić , O. Pilipović i F. (2015.)Tarle Sustav financiranja Europske Unije i njegov utjecaj na gospodarski razvoj Hrvatske, str 45.

IPA sastojao se od pet komponenti;

- I. Pomoć u tranziciji i jačanju institucija;
- II. Prekogranična suradnja;
- III. Regionalni razvoj;
- IV. Razvoj ljudskih potencijala;
- V. Ruralni razvoj

Svaka komponenta pokriva jedno ili više područja politike: Komponenta I - Pomoć u tranziciji i izgradnja institucija - nastavak je aktivnosti koje su se provodile u okviru programa PHARE, osim njegova gospodarskog dijela i dijela koji se odnosi na socijalnu koheziju. Komponenta II - Prekogranična suradnja - za obuhvaća zajedničke prekogranične projekte koje će provoditi Hrvatska s jedne strane i druge zemlje korisnice IPA-e ili zemlje članice s druge strane. Komponenta III - Regionalni razvoj - nastavak je programa ISPA i dijela programa PHARE koji se odnosi na gospodarsku i socijalnu koheziju. Komponenta IV - Razvoj ljudskih potencijala financira uglavnom projekte iz područja obrazovanja, zapošljavanja i socijalne kohezije. Komponenta V - Ruralni razvoj - oslanja se na program SAPARD.¹²

Program IPA zamišljen je kao pomoć Hrvatskoj u provedbi potrebnih reformi da postane zemlja članica Europske unije, ali s jasnom perspektivom i naglaskom na izgradnji sustava, kako bi mogla upravljati budućim fondovima EU-a, znatno većima i širima.¹³

Da bi mogla koristiti sredstva IPA-e Hrvatska je morala donijeti niz strateških, operativnih i provedenih dokumenata koji određuju prioritete po pojedinim komponentama IPA-e.¹⁴

¹² I. Kersan- Škabić, Ekonomija Europske Unije, Pula, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Fakultet ekonomije i turizma „Dr. Mijo Mirković“, 2015. , str.415

¹³ Europski fondovi za hrvatske projekte, Priručnik o financijskoj suradnji i programima koje u Hrvatskoj podupire Europska unija [online]. Dostupno na:
<http://arhiva.strukturnifondovi.hr/UserDocsImages/Documents/Publikacije/Handbook%20hr.pdf>
(pristupljeno 05.06.2019.)

¹⁴ I. Kersan- Škabić, Ekonomija Europske Unije, Pula, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Fakultet ekonomije i turizma „Dr. Mijo Mirković“, 2015. , str.425

3. EUROPSKI STRUKTURNI I INVESTICIJSKI FONDOVI

Za korištenje Europskih strukturnih i investicijskih fondova ključan je strateški okvir jer se novac usmjerava na postizanje ciljeva identificiranih unutar određenog strateškog okvira. Na razini Republike Hrvatske, strateški okvir za korištenje ESI fondova određen je Sporazumom o partnerstvu, operativnim programima, Zajedničkim nacionalnim pravilima i Zakonom o uspostavi institucionalnog okvira za korištenje ESI fondova u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2014.-2020. te uredbama koje propisuju nadležnost pojedinih tijela za svaki ESI instrument.¹⁵

3.1. Strategija Europe 2020.

Europa 2020. strategija je Europske unije za poticanje pametnog, održivog i uključivog rasta. Svrha je Strategije stvaranje više radnih mjesta i viša kvaliteta života.¹⁶ Kako je vidljivo u shemi 2, Strategija Europa 2020. predlaže tri prioriteta koji se međusobno nadopunjuju, a koji se provode putem sedam vodećih inicijativa od kojih se svaka bavi problematikom određenog područja.

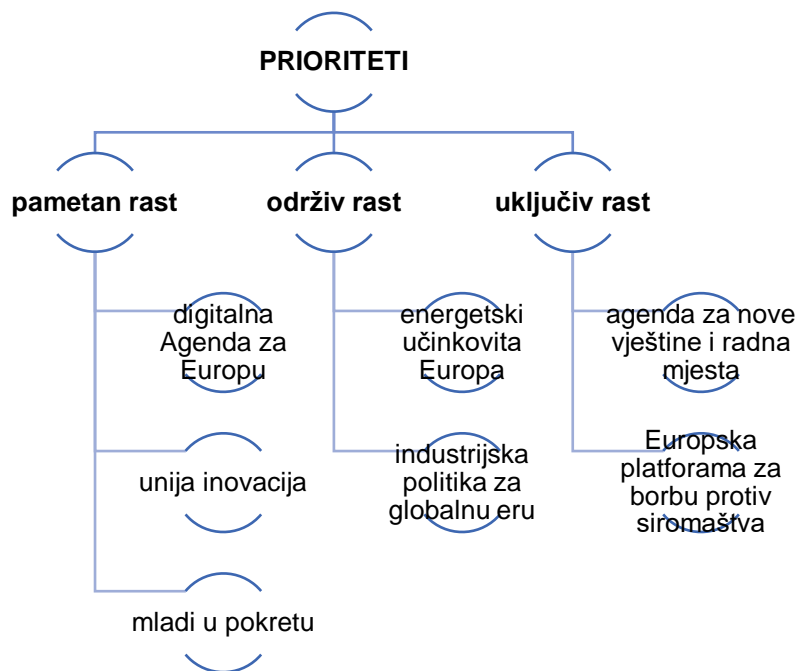
Strategija Europa 2020. upotrebljava se kao referentni okvir za aktivnosti na razini EU-a i na nacionalnim i regionalnim razinama. Vlade EU-a postavile su nacionalne ciljeve kako bi se postigli ukupni ciljevi EU-a te o njima izvješćuju u okviru svojih godišnjih nacionalnih programa reformi.¹⁷

¹⁵ Europski strukturni i investicijski fondovi 2014. -2020. [online]. Dostupno na: <https://strukturnifondovi.hr/eu-fondovi/esi-fondovi-2014-2020/> (pristupljeno 10.06.2019.)

¹⁶ Kohezijska politika EU i Hrvatska 2014.-2020. (2015.) [online]. Dostupno na: <https://izvoz.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/Kohezijska%20politika%20EU%20i%20Hrvatska%202014.-2020..pdf> (pristupljeno 10.06.2019.)

¹⁷ Europska komisija, Strategija Europa 2020. [online]. Dostupno na: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy_hr (pristupljeno 10.06.2019.)

Shema 2: Prikaz prioriteta Strategije Europa 2020.

Izvor: izrada autorice prema: EUROPA 2020., Europska strategija za pametan, održiv i uključiv rast (str 12.) [online]. Dostupno na: <https://strukturnifondovi.hr/wp-content/uploads/2017/03/Strategija-EUROPA-2020.-hr.pdf>

Unutar Strategije, Europska komisija predlaže pet mjerljivih i ambicioznih ciljeva koje EU mora doseći do kraja 2020. godine¹⁸:

1. Zapošljavanje 75% stanovništva u dobi od 20 do 64 godine;
2. Ulaganje 3% BDP-a EU-a u istraživanje i razvoj;
3. Smanjenje emisije stakleničkih plinova za 20% , te crpljenje barem 20% energije iz obnovljivih izvora, uz povećanje energetske učinkovitosti za 20%;
4. Smanjenje ranog napuštanja školovanja ispod 10%, te povećanje visokoobrazovanih u dobi od 30 do 34 godine na najmanje 40%;
5. Minimalno 20 milijuna siromašnih, socijalno isključenih ili ugroženih stanovnika manje.

¹⁸ Europska komisija, Europa 2020. [online]. Dostupno na: http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-anutshell/targets/index_hr.htm (pristupljeno 10.06.2019.)

Ciljevi se međusobno podupiru te djeluju sinergijski.

Tablica 3: Prioriteti RH prema Strategiji 2020.

Prioritet	EU 2012.	EU cilj 2020.	RH 2012.	RH cilj 2020.
ZAPOSLENOST				
% populacije u dobi 20 – 64 godine	68,5	75	55,4	62,9
ISTRAŽIVANJE I RAZVOJ				
BDP za istraživanje i razvoj, % BDP-a	26,06 e	3	0,75	1,4
KLIMATSKO –ENERGETSKI CILJEVI				
Emisije stakleničkih plinova, Indeks 1990=100	83,07	80	89,12	106
UDIO OIE U UKUPNOJ POTROŠNJI ENERGIJE, %				
Potrošnja primarne energije (TOE)	1.593,0	1,474	71,3	-
Konačna potrošnja energije (TOE)	1.103,3	1.078	5.902	-
OBRAZOVANJE				
Broj osoba koje rano napuštaju obrazovanje, %	12,8	10	4,2	4
Visoko obrazovanje, %	35,8	40	23,7	35
SIROMAŠTVO / SOCIJALNA ISKLJUČENOST				
Broj rizičnih osoba od siromaštva i socijalne isključenosti izražen u tisućama	123,104 e	103,104	1,370	1,220

Izvor: Europska komisija, Strategija Europa 2020.[online].Dostupno na: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy_hr (pristupljeno 10.07.2019.)

U Tablici 3 navedeni su ključni ciljevi koje Republika Hrvatska treba dostići do 2020. godine.

3.2. Kohezijska politika

Kohezijska politika glavna je investicijska politika EU-a usmjerena je na poticanje otvaranja radnih mjesta, poslovne konkurentnosti, gospodarskog rasta, održivog razvoja te poboljšanja kvalitete života građana svih regija i gradova Europske unije.¹⁹

Ona podupire nastajanje novih radnih mjesta, konkurentnost, gospodarski rast, unapređenje kvalitete života te održivi razvoj. Kohezijska politika investicijama daje potporu provođenju strategije Europa 2020.²⁰

Kohezijska politika provodi se u tri osnovna fonda;

- Europski fond za regionalni razvoj: usmjeren je na jačanje regionalne gospodarske i socijalne kohezije putem ulaganja u sektore koji potiču rast kako bi se poboljšala konkurentnost te otvorila nova radna mjesta
- Europski socijalni fond: ulaže u ljude, a posebno je usmjeren na poboljšanje mogućnosti zapošljavanja i obrazovanja Usmjeren je i na pomoć ljudima u nepovoljnom položaju koji su u opasnosti od siromaštva ili društvenog isključenja
- Kohezijski fond: ulaže u zeleni rast i održivi razvoj te poboljšava povezivost u državama članicama s niskim BDP-om

Zajedno s Europskim poljoprivrednim fondom za ruralni razvoj i Europskim fondom za pomorstvo i ribarstvo ti fondovi čine Europske strukturne i investicijske (ESI) fondove.²¹

Kohezijska politika kao prioritetne tematske ciljeve za razdoblje od 2014. do 2020. navodi²²:

¹⁹ Europska komisija, Uvod u kohezijsku politiku EU-a (2014.) [online].Dostupno na: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/basic/basic_2014_hr.pdf (pristupljeno 10.06.2019.)

²⁰ Kohezijska politika EU i Hrvatska 2014.-2020. (2015.) [online].Dostupno na: <https://izvoz.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/Kohezijska%20politika%20EU%20i%20Hrvatska%202014.-2020..pdf> (pristupljeno 15.06.2019.)

²¹ Europska komisija, Uvod u kohezijsku politiku EU-a (2014.) [online].Dostupno na: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/basic/basic_2014_hr.pdf (pristupljeno 15.06.2019.)

²² Europska komisija, Uvod u kohezijsku politiku EU-a (2014.) [online].Dostupno na: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/basic/basic_2014_hr.pdf (pristupljeno 10.06.2019.)

1. istraživanje, tehnološki razvoj i inovacije;
2. olakšan pristup, korištenje i kvaliteta informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT);
3. konkurentnost malog i srednjeg poduzetništva, poljoprivrednog sektora, ribarstva i vodnog sektora;
4. zaokret prema ekološki čistom gospodarstvu s niskom razinom emisije CO2 (low carbon economy) u svim sektorima;
5. prilagodba klimatskim promjenama, prevencija i upravljanje rizikom;
6. zaštita okoliša i učinkovitost resursa;
7. održivi promet i uklanjanje prepreka (tzv. uskih grla) u ključnim mrežnim infrastrukturama;
8. održivo i kvalitetno zapošljavanje i potpora mobilnosti radne snage;
9. socijalno uključivanje, borba protiv siromaštva i svake diskriminacije;
10. obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje;
11. izgradnja institucionalnog kapaciteta i učinkovita javna uprava.

Navedeni ciljevi dodatno se razrađuju kroz prioritete za svaki fond, i to kroz strateške dokumente kohezijske politike koji se donose na razini EU-a.²³ Radi ispunjenja tih ciljeva i zadovoljavanja raznolikih potreba u svim europskim regijama, za kohezijsku politiku u razdoblju od 2014. do 2020. dodijeljeno je 351,8 milijardi eura, što iznosi gotovo trećinu cjelokupnog proračuna Europske unije.²⁴ Investicije iz ERDF-a podržavat će svih 11 ciljeva, ali prva četiri cilja smatraju se glavnim prioritetima za ulaganja.²⁵ Od 8-11 cilja, nadležan je Europski socijalni fond (ESF), dok Kohezijski fond financira ciljeve od 4- 8 i 11 cilja.²⁶

²³ V.Đulabić (2014.) Kohezijska politika Europske unije kao instrument razvoja Hrvatske, str. 19

²⁴ Europska komisija, Regionalna politika. Dostupno na: https://ec.europa.eu/regional_policy/index.cfm/hr/policy/what/investment-policy/ (pristupljeno 10.06.2019.)

²⁵ Europska komisija, Uvod u kohezijsku politiku EU-a (2014.) [online]. Dostupno na: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/basic/basic_2014_hr.pdf (pristupljeno 10.07.2019.)

²⁶ I. Kersan- Škabić, Ekonomija Europske Unije, Pula, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Fakultet ekonomije i turizma „Dr. Mijo Mirković“, 2015. , str. 195

3.3. Alokacija sredstava

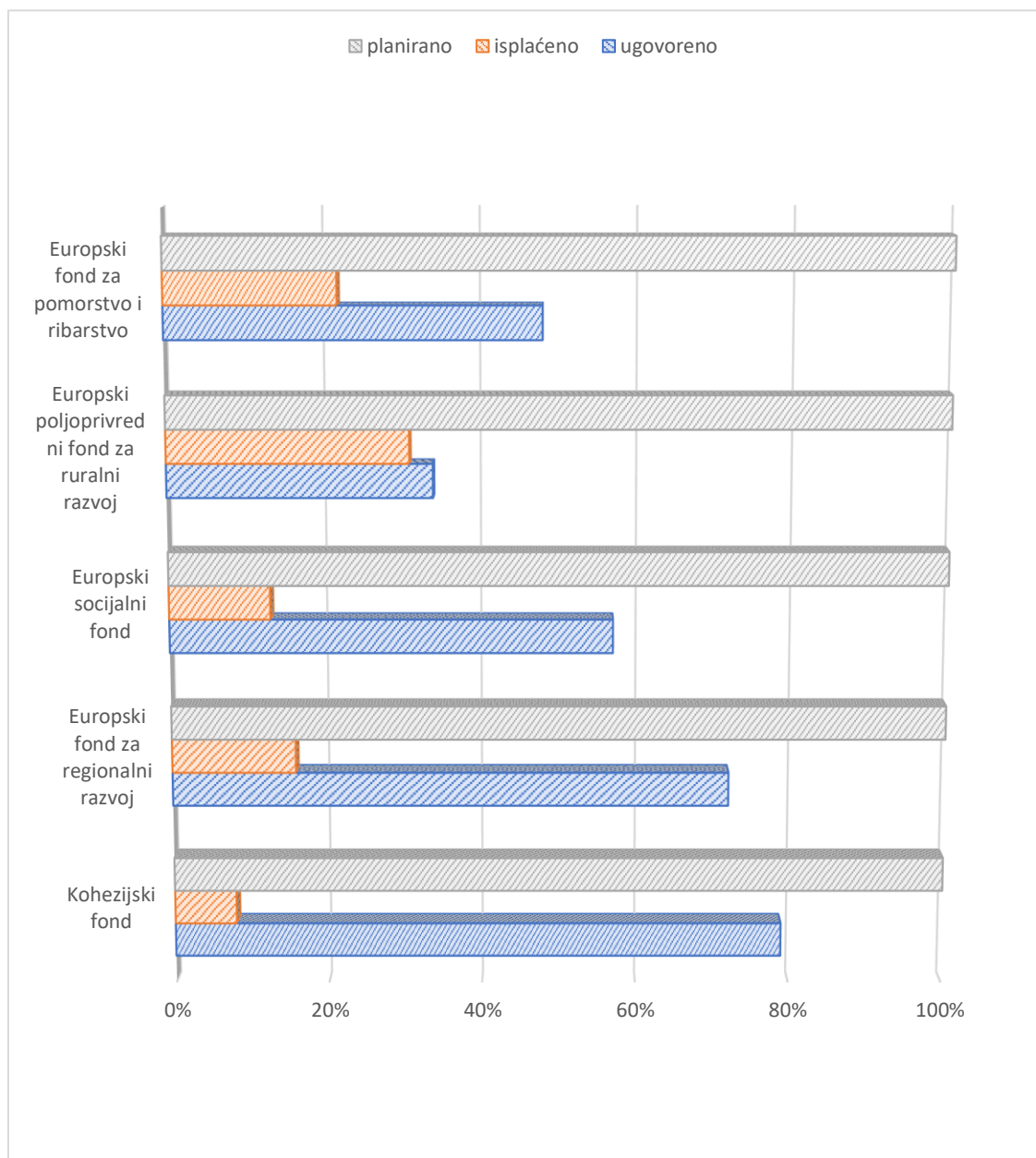
Hrvatska kroz četiri nacionalna programa može doći do sredstva iz ESIF-a u iznosu od 10,7 milijardi eura. To predstavlja prosječno 2 529 eura po osobi iz proračuna EU-a za razdoblje od 2014. do 2015. godine.²⁷

Nadalje, u sljedećem grafikonu prikazana je alokacija sredstava Europske unije Hrvatskoj za Europske strukturne i investicijske fondove. Iz istog grafikona vidljivo je kako za Europski fond za pomorstvo i ribarstvo na raspolaganju ima sredstva u iznosu od 344.14.406 €, dok je isplaćeno samo 22%, odnosno 35.881.981 €, dok je ugovoreno 99.112.450 €. Za Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj na raspolaganju su sredstva u iznosu 2.383.294.500 €, od kojih je isplaćeno 31% odnosno 731.230.830 €, dok je ugovoreno 813.714.584 €. Nadalje, za Europski socijalni fond planirano je 1.644.397.675 €, a isplaćeno je tek 13% što iznosi 209.037.553 €, dok je ugovoreno 953.861.850 €. Za Europski fond za regionalni razvoj na raspolaganju su sredstva u iznosu 5.084.117.221 € od čega je isplaćeno 16% točnije 797.995.270 €, dok je ugovoreno 3.652.626.460 €. Za Kohezijski fond na raspolaganja su sredstva u iznosu od 2.952.653.717 € od kojih je isplaćeno 8% što iznosi 35.881.981 €, dok je ugovoreno 99.112.450 €.

Iz Grafa 3 koji prikazuje pregled alokacije sredstava vidljivo je kako je u 2015. godini iznos ukupnih sredstva za Europske strukturne i investicijske fondove u Hrvatskoj iznosio 12.677.147.109 €, od kojih je ugovoreno 16% odnosno 1.933.559.830 €, dok je isplaćeno 80.683.457 €. U 2016. godini ukupan iznos planiranih sredstava iznosio je isto koliko i u 2015. godini, te je ugovoreno 13% sredstava, što iznosi 1.643.678.875. €, od kojih je isplaćeno 395.685.633 €. Već 2017. godine iznos ukupnih raspoloživih sredstava povećan je na 12.653.688.161 €, iste godine ugovoreno je čak 41% točnije 5.146.462.003 € od kojih je isplaćeno 1.103.873.044 €. U 2018. godini iznos ukupnih sredstava na raspolaganju RH iznosio je 12.649.077.221 € od kojih je ugovoreno čak 64% što iznosi 8.131.122.126 €, te je isplaćeno čak 2.178.146.230 €.

²⁷ Europska komisija – Europski strukturni i investicijski projekti (2019.) [online]. Dostupno na: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/countries/HR> (pristupljeno 10.07.2019.)

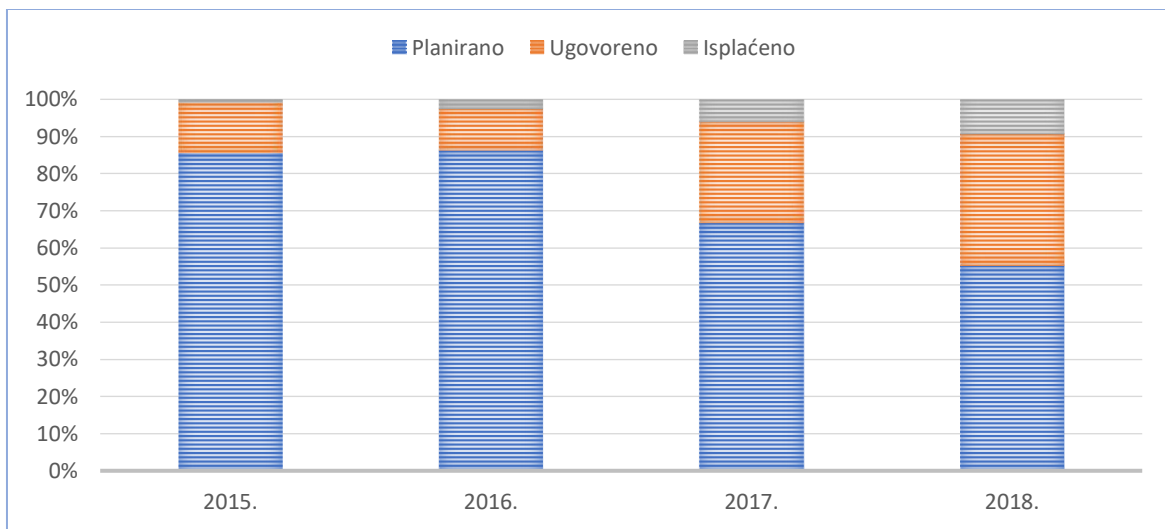
Graf 2.: Alokacija sredstva Europske unije Hrvatskoj po pojedinim fondovima od 2015. do 2018. godine

Izvor: Europska komisija – Europski strukturni i investicijski projekti (2019.) [online]. Dostupno na: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/countries/HR>

S obzirom na analizu alokacije sredstava prema pojedinim fondovima od 2015. godine do 2018. godine, jasno je vidljivo kako Hrvatska ima najveću stopu isplaćenosti kroz Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj, dok se najniža stopa isplaćenosti javlja u Kohezijskom fondu. Europska unija Hrvatskoj je dodijelila najviše sredstava za Europski fond za regionalni razvoj.

Graf 3.: Pregled alokacije sredstva Europske unije Hrvatskoj od 2015. do 2018.godine

Izvor: Europska komisija – Europski strukturni i investicijski projekti (2019.) [online]. Dostupno na: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/countries/HR>

Pregledom alokacije sredstava Europske unije Hrvatskoj od 2015. do 2018.godine vidljivo je kako ukupan iznos isplaćenih sredstava raste iz godinu u godinu te je u 2018. godini isplaćeno 17% dostupnih sredstava što je čak 16% više u odnosu na 2015.godinu.

4. USPOREDBA ALOKACIJE SREDSTAVA REPUBLIKE HRVATSKE S DRUGIM ZEMLJAMA EU

Kako bi se mogla napraviti usporedba Hrvatske s drugim zemljama Europske unije, potrebno je prikazati ukupna sredstva, koliko od toga je uspješno iskorišteno te koji je iznos sredstava ugovoren. U sljedećim grafovima prikazana je implementacija sredstava iz europskih fondova među zemljama članicama.

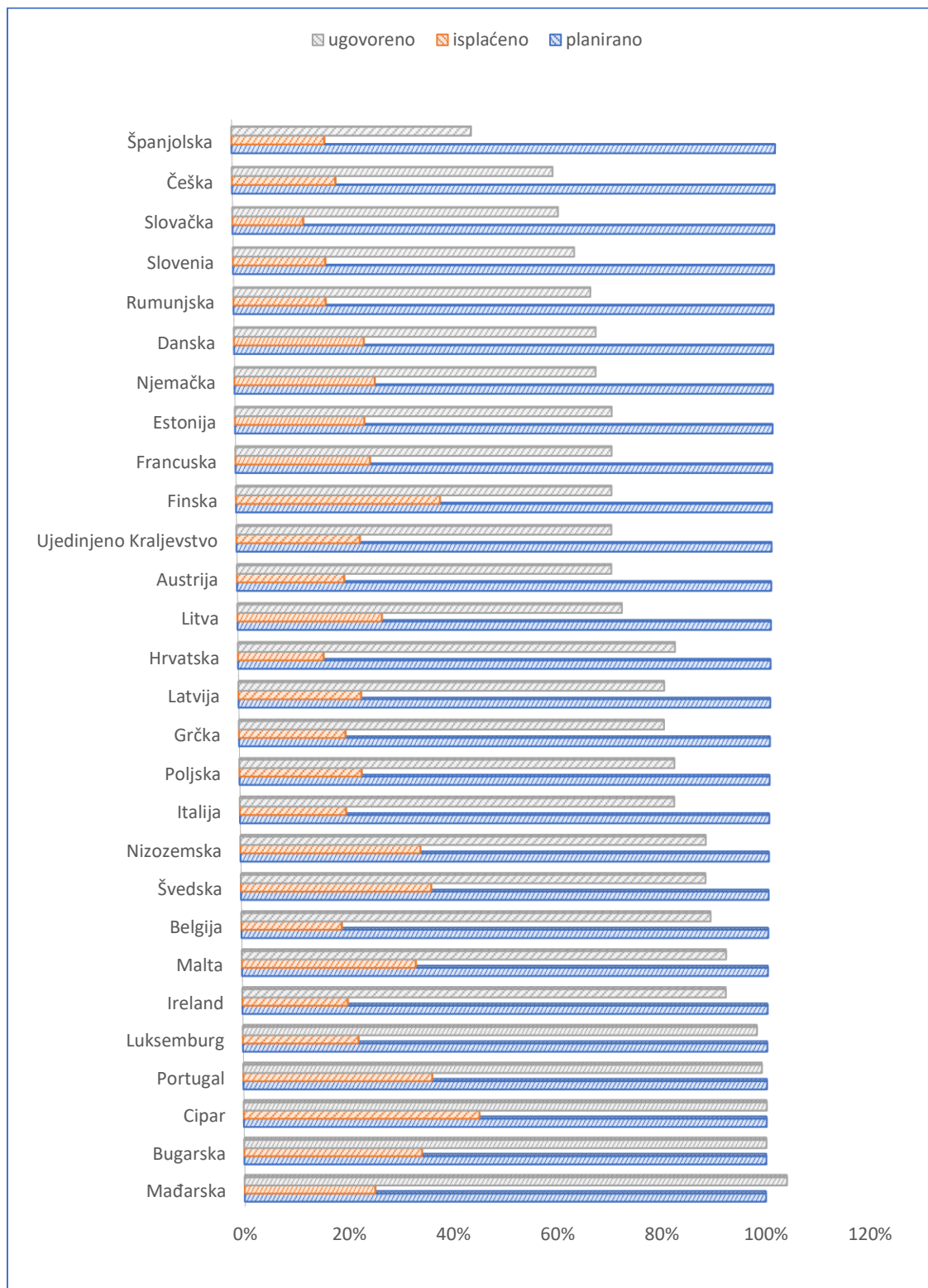
4.1. Europski fond za regionalni razvoj

Europski fond za regionalni razvoj (EFRR) za cilj ima jačanje gospodarske i socijalne kohezije te smanjivanje razlika između regija unutar EU, kroz podršku u razvoju i strukturnim prilagodbama regionalnih gospodarstava, kao i podršku prekograničnoj, transnacionalnoj i međuregionalnoj suradnji. Uglavnom je usmjeren na proizvodne investicije u cilju otvaranja radnih mjesta, infrastrukturne investicije te na lokalni razvoj, kao i razvoj malog i srednjeg poduzetništva.²⁸

Ukupna planirana sredstva za Europski fond za regionalni razvoj iznose 279 731 092 319 € , od tog iznosa među zemljama članicama od 2015. do 2019. godine ugovoreno je 74% , odnosno 207.343.00.528.€

²⁸ Europski fond za regionalni razvoj. Dostupno na: <http://europski-fondovi.eu/program/europski-fond-za-regionalni-razvoj> (pristupljeno 10.06.2019.)

Graf 4: Pregled alokacije sredstava iz Europskog fond za regionalni razvoj po zemljama članicama EU-a (2015. – 2019. godine)

Izvor: Europska komisija – Europski strukturni i investicijski projekti (2019.) [online]. Dostupno na: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/funds/erdf> (pristupljeno 15.06.2019.)

U Grafu 4 prikazana je implementacija sredstava iz EFRR-a među zemljama članicama. Po isplaćenosti sredstava Hrvatska je među najnižima u Europskoj uniji s tek 16% isplaćenosti korisnicima, nižu stopu isplaćenosti od Hrvatske ima samo Slovačka s 13% isplaćenosti sredstava. Nadalje, najveću stopu isplaćenosti sredstava korisnicima imaju Cipar s čak 45%, Finska s ukupno 38% te Portugal i Švedska s 36%. Najbolje države članice u ugovaranju su Mađarska s čak 104% ugovorenih sredstava kao i Bugarska i Cipar sa 100%. U tom pogledu Hrvatska se nalazi relativno visoko s čak 82% ugovorenih sredstava.

4.2. Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR) usmjeren je na rješavanje posebnih izazova s kojima se suočavaju ruralna područja EU-a.

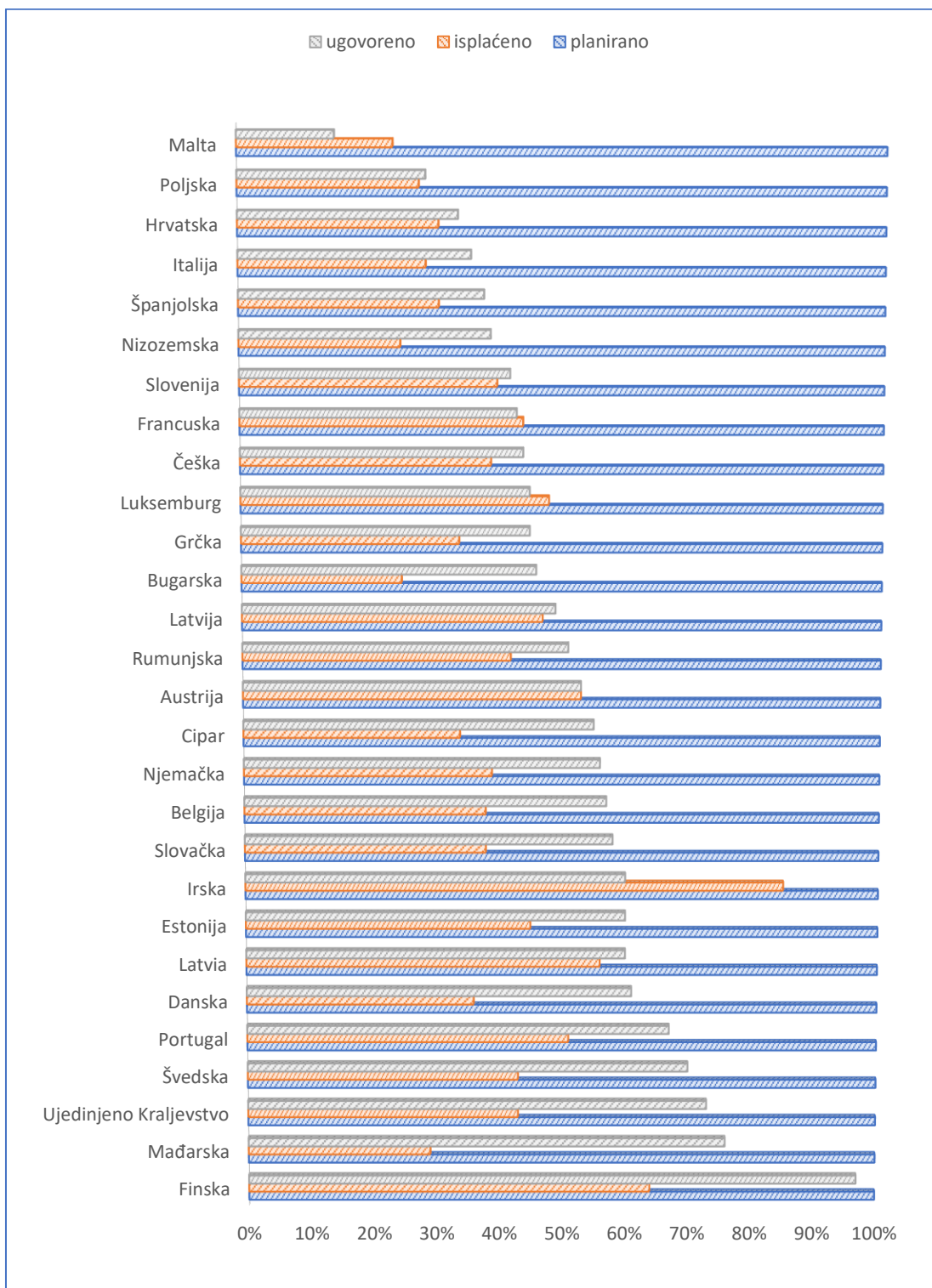
Politika ruralnog razvoja EU-a financira se iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) čija je vrijednost u razdoblju od 2014. do 2020. 100 milijardi €, pri čemu svaka država članica EU-a prima financijska sredstva za sedmogodišnje razdoblje.²⁹

Programom ruralnog razvoja RH za razdoblje 2014. – 2020. definirano je 18 mjera koje imaju za cilj povećanje konkurentnosti hrvatske poljoprivrede, šumarstva i prerađivačke industrije, ali i unaprjeđenja životnih i radnih uvjeta u ruralnim područjima.

Ukupna sredstva na raspolaganju za Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj iznose 120.749.820.431 €, od tog iznosa među zemljama članicama ugovoreno je čak 69% , odnosno 83.115.063.032 €.

²⁹ Europska komisija – Poljoprivreda i ruralni razvoj , [online]. Dostupno na: https://ec.europa.eu/agriculture/rural-development-2014-2020_hr (pristupljeno 15.06.2019.)

Graf 5: Pregled alokacije sredstava iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj po zemljama članicama EU-a (2015. – 2019. godine).

Izvor:

Europska komisija – Europski strukturni i investicijski projekti (2019.) [online]. Dostupno na: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/funds/eafrd> (pristupljeno 15.06.2019.)

Od ukupne alokacije za Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske koja iznosi 2.383.294.500 €, korisnicima je isplaćeno 731.230.830 € odnosno 31%. Nižu stopu isplaćenosti od Hrvatske imaju Malta s 24 % isplaćenosti sredstava, Nizozemska i Bugarska s 25 % , Poljska s 28%, Italija i Mađarska s 29%, Nadalje, najveću stopu isplaćenosti sredstava imaju Irska s čak 85% , Finska s 65% ni Austrija s 53%.

Najbolje države članice u ugovaranju su Finska s 97% ugovorenih sredstava ,kao i Mađarska sa 76%. U tom pogledu Hrvatska se nalazi relativno nisko s 34% ugovorenih sredstava.

4.3. Europski socijalni fond

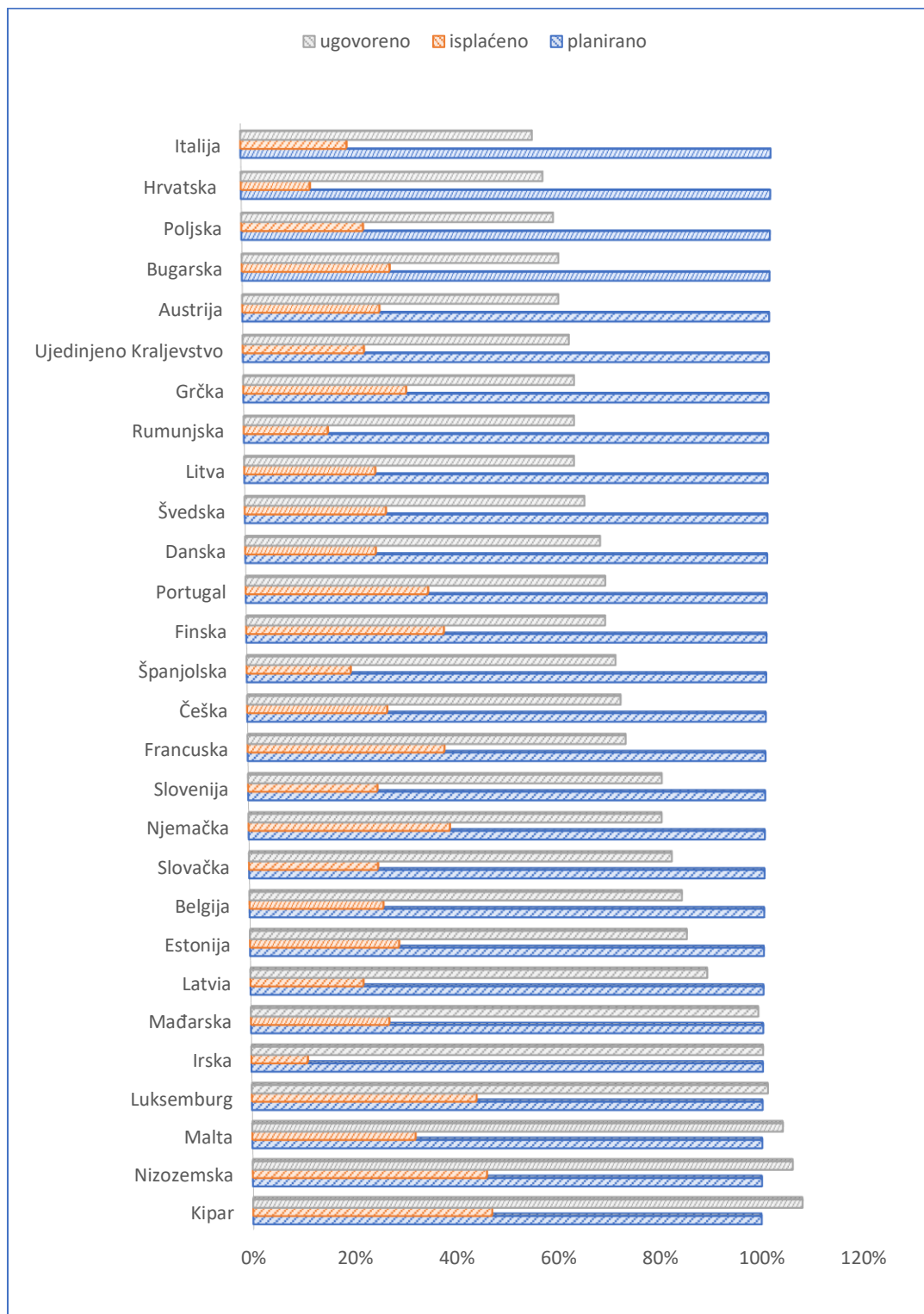
Europski socijalni fond (ESF) podržava projekte povezane sa zapošljavanjem diljem Europe i ulaže u europski ljudski kapital – radnike, mlade i sve koji traže posao.

Diljem Europe i u Hrvatskoj ESF je usmjeren na poticanje poduzetništva, pružanje pomoći posloprimcima u pronalaženju boljih radnih mjesta i uspostavu pravednijih životnih standarda i mogućnosti zapošljavanja za sve građane EU-a. Njegovo se djelovanje temelji na ulaganju u ljudske resurse u Europi – radnike, mlade ljude, osobe u nepovoljnom položaju i sve one koji su u potrazi za poslom.³⁰

Ukupna planirana sredstva za Europskog socijalnog fonda iznose 120.723.348.246 € od tog iznosa među zemljama članicama ugovoreno je 69% ,odnosno 83.236.410.897 €.

³⁰ Europski socijalni fond [online]. Dostupno na: <http://ec.europa.eu/esf/home.jsp?langId=hr> (pristupljeno 15.06.2019.)

Graf 6. Pregled alokacije sredstava iz Europskog socijalnog fonda po zemljama članicama EU-a (2015. – 2019. godine)

Izvor: Europska komisija – Europski strukturni i investicijski projekti (2019.) [online]. Dostupno na: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/funds/esf> (pristupljeno 15.06.2019.)

Od ukupne alokacije za socijalni fond RH koja iznosi 1.664.397.675 €, korisnicima je isplaćeno 209.037.553 € odnosno 13%, ugovoreno je 57% alokacije. Nižu stopu isplaćenosti od Hrvatske ima jedino Irska s 11 % isplaćenosti sredstava. Nadalje, najveću stopu isplaćenosti sredstava ima Cipar s čak 47%.

Najbolje države članice u ugovaranju su Cipar s čak 108% ugovorenih sredstava ,kao i Nizozemska s 106%.

4.4. Europski kohezijski fond

Kohezijski fond je namijenjen državama članicama čija je vrijednost bruto nacionalnog proizvoda (BNP) po stanovniku manja od 90 % prosjeka EU-a.³¹

Za programsko razdoblje od 2014. do 2020. godine, Kohezijski fond usmjeren je na Bugarsku, Hrvatsku, Cipar, Republiku Češku, Estoniju, Grčku, Mađarsku, Latviju, Litvu, Maltu, Poljsku, Portugal, Rumunjsku, Slovačku i Sloveniju.

U Kohezijskom fondu primarni korisnicu su tijela javne vlasti i financiranje velikih projekata, nacionalnog interesa.

Kohezijski fond dodjeljuje ukupno 63.4 milijardi eura aktivnostima pod ovim kategorijama:

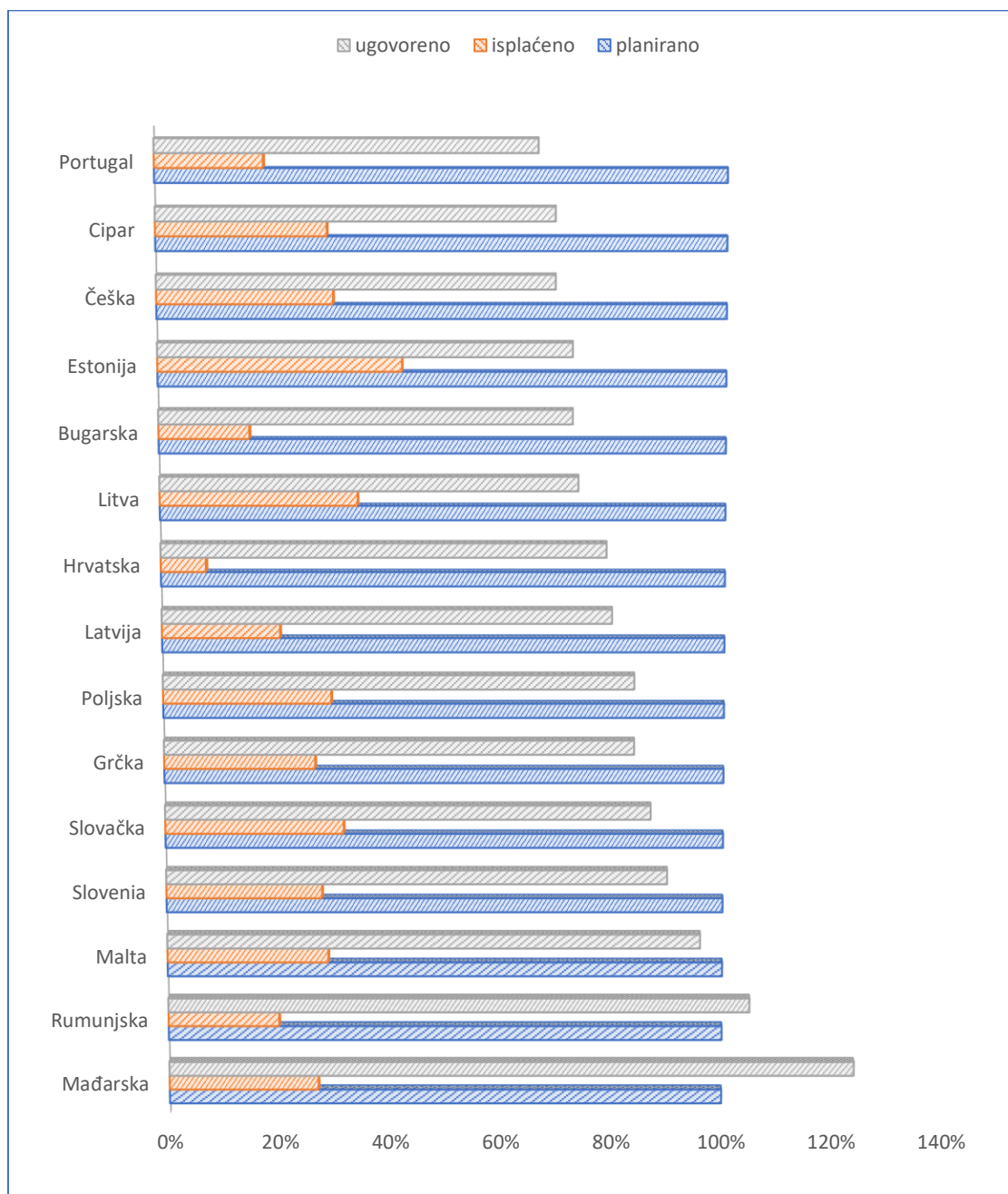
- transeuropske mreže prijevoza, posebno prioritetni projekti od europskog interesa. Kohezijski fond će podržavati infrastrukturne projekte pod inicijativom Connecting Europe Facility (Program povezivanja Europe);
- okoliš; ovdje Kohezijski fond može također podržati projekte vezane uz energiju ili prijevoz, ako vidljivo pridonose dobrobiti okoliša u pogledu energetske učinkovitosti, uporabe obnovljivih izvora energije, razvoja željezničkog prijevoza, podržavanja intermodalnosti, jačanja javnog prijevoza, itd.³²

³¹ Europska komisija - Europska politika, Financiranje
https://ec.europa.eu/regional_policy/hr/funding/cohesion-fund/ (pristupljeno 15.06.2019.)

³² Europska komisija -Europska politika, Financiranje
https://ec.europa.eu/regional_policy/hr/funding/cohesion-fund/
(pristupljeno 15.06.2019.)

Ukupna planirana sredstva za Kohezijski fond iznose 74.822.264.410 € od tog iznosa među zemljama članicama ugovoreno je 87% , odnosno 65.035.617.117 €.

Graf 7. Pregled alokacije sredstava iz Europskog kohezijskog fonda po zemljama članicama EU-a (2015. – 2019. godine)

Izvor: Europska komisija – Europski strukturni i investicijski projekti (2019.) [online]. Dostupno na: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/funds/cf> (pristupljeno 15.06.2019.)

Od ukupne alokacije za Kohezijski fond u RH koja iznosi 2.952.653.717 €, korisnicima je isplaćeno 247.662.327 €, odnosno iznimno niskih 8%. Hrvatska je na zadnjem mjestu sagledavajući stopu isplaćenosti, odmah iza je Grčka sa stopom od 17%. Nadalje, najveću stopu isplaćenosti sredstava ima Estonija s 43%. Kroz Kohezijski fond u Hrvatskoj ugovoreno je čak 79% ukupne alokacije, dok su najbolje države članice u ugovaranju Mađarska s čak 124% ugovorenih sredstava, kao i Rumunjska sa stopom od 105%.

4.5. Europski fond za pomorstvo i ribarstvo

Europski fond za pomorstvo i ribarstvo je financijski instrument Europske unije za programsko razdoblje 2014.-2020. koji će doprinijeti postizanju ciljeva nove, reformirane Zajedničke ribarske politike i poticati provedbu Integrirane pomorske politike Europske unije.³³

Zajedničkom ribarskom politikom i integriranom pomorskom politikom nastoje se osigurati sigurna i stabilna opskrba plodovima mora, održivo ribarstvo, zdrava mora i napredne priobalne zajednice. Ta nastojanja uključuju snažnu međunarodnu dimenziju za osiguranje održivog upravljanja oceanima u cijelom svijetu.³⁴

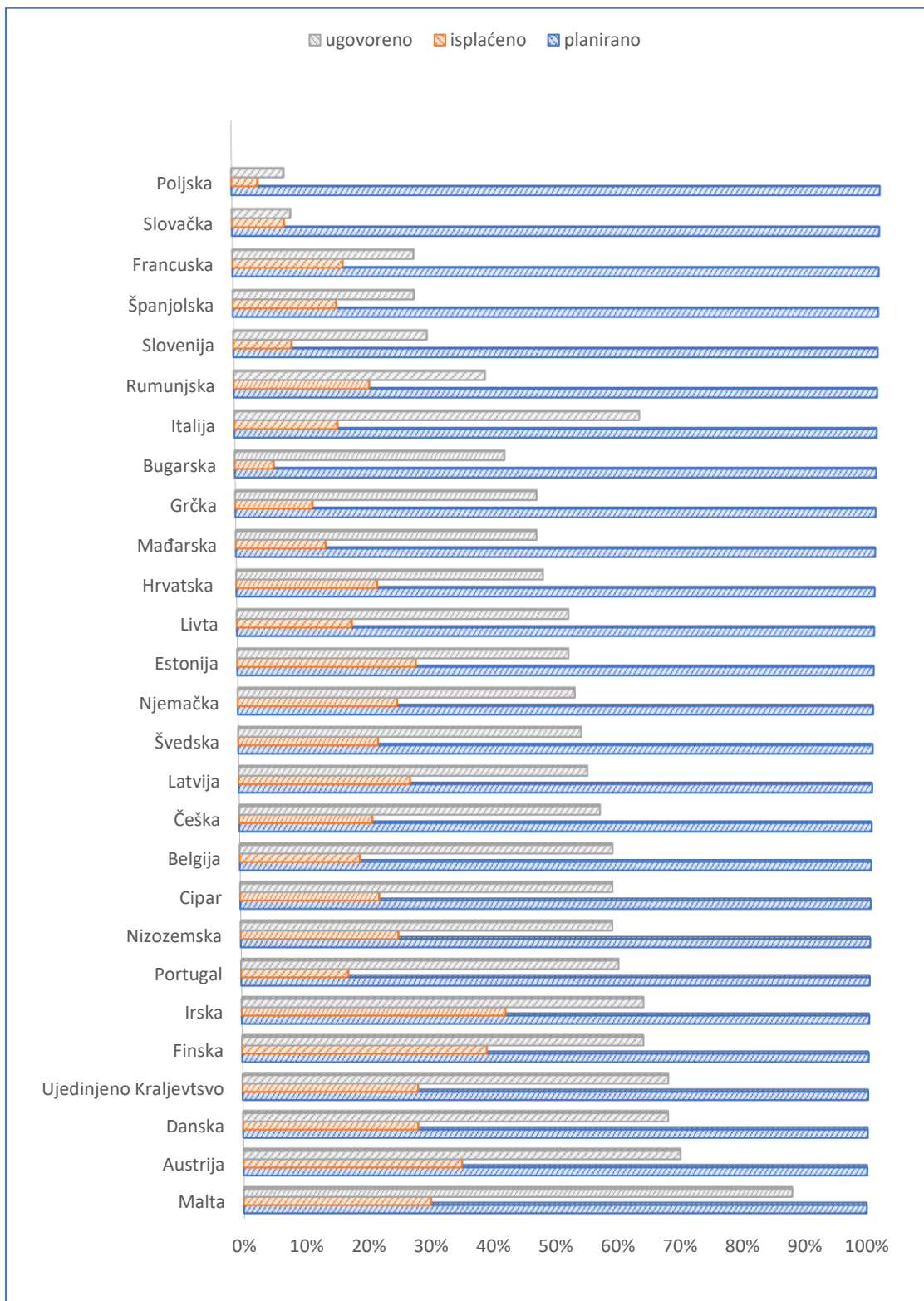
Fond osigurava sredstva ribarskoj industriji i ribarima kako bi se prilagodili novim uvjetima u sektoru i postigli gospodarsku i ekološku održivost. Nadalje, promiče ekološko ribarstvo i ekološke metode proizvodnje, te potiče i održiv razvoj u ribarskim područjima. Kroz njega se financiraju razne aktivnosti od istraživanja tržišta do modernizacije flote i smanjenja ribarskih kapaciteta što ga čini bitnim za upravljanje europskim ribarskim sektorom.³⁵

³³ Europski fond za pomorstvo i ribarstvo [online]. Dostupno na: <https://euribarstvo.hr/europski-fond-za-pomorstvo-i-ribarstvo-2014-2020-epfr/> (pristupljeno 16.07.2019.)

³⁴ Europska komisija- Europski fond za pomorstvo i ribarstvo [online]. Dostupno na: https://ec.europa.eu/info/policies/maritime-affairs-and-fisheries_hr (pristupljeno 16.07.2019.)

³⁵ APPRR, Pomorstvo i ribarstvo [online]. Dostupno na: <https://www.aprrr.hr/pomorstvo-i-ribarstvo/> (pristupljeno 16.07.2019.)

Graf 8. Pregled alokacije sredstava iz Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo po zemljama članicama EU-a (2015. – 2019. godine)

Izvor: Europska komisija – Europski fond za pomorstvo i ribarstvo [online]. Dostupno na: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/funds/emff> (pristupljeno 16.07.2019.)

U okviru ERF-a zemljama članicama je za programsko razdoblje 2014.-2020. na raspolaganju 7.982.856.864 €. U grafikonu 8 prikazana je implementacija sredstava iz ERF-a među zemljama članicama. Po isplaćenosti sredstava Hrvatska se nalazi na sredini s 22% isplaćenosti korisnicima, nižu stopu isplaćenosti od Hrvatske imaju mnoge zemlje članice kao što su Poljska s 4% isplaćenosti sredstava, Slovačka s 8 %, Španjolska s 16% i druge. Nadalje, najveću stopu isplaćenosti sredstava korisnicima imaju Irska s 42% i Finska s ukupno 39%.

5. DOPRINOS EUROPSKIH FONDOVA RAZVOJU HRVATSKOG GOSPODARSTVA PREMA PRIORITETIMA STRATEGIJE 2020.

Ključ za ekonomski uspjeh i gospodarski rast ovisi prije svega o mogućnostima nacije da stvori nove vrijednosti i dobra, te poboljša kvalitetu postojećih. Glavni ciljevi gospodarskog razvitka odnose se na povećanje dobra i blagodati u društvu. Riječ je o ciljevima poput ovih: porast proizvodnosti, rast životnog standarda, bolja socijalna i zdravstvena skrb, visoka zaposlenost, veći izvoz i konkurentnost ekonomije. ³⁶

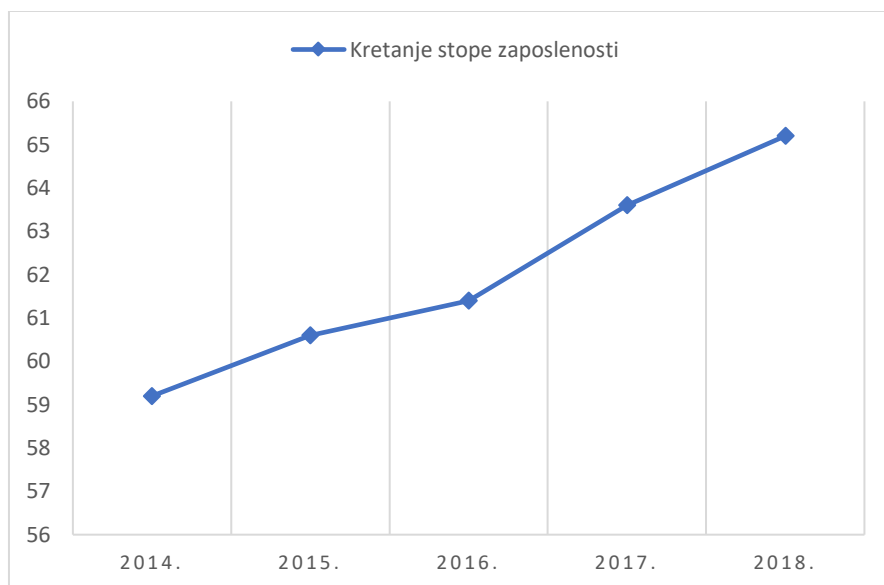
Kako bi nacija mogla stvoriti nove vrijednosti i dobra, a samim time povećati kvalitetu trebala bi biti usmjerena ka održivom gospodarskom razvoju. Prioriteti EU-a usmjereni su na stabilnost, mobilnost i održiv rast te se njima utječe na gospodarstvo pojedine zemlje. U ovom poglavlju analizirati će se napredak Republike Hrvatske prema prioritetima Strategije 2020. od kojih se svaki bavi problematikom određenog područja.

5.1. Zapošljavanje

Zaposleni su osobe koje su u referentnom vremenu obavljale bilo kakav posao za novac ili plaćanje u naturi. Zaposlenima pripadaju svi zaposlenici koji su u referentnom tjednu bile odsutne s posla, a planiraju se vratiti na rad kod istog poslodavca.

³⁶ K. Ćosić, R.Fabac (2001.) -Gospodarski rast, tehnološki razvitak i suvremeno obrazovanje, str 1.

Graf 10. Kretanje stope zaposlenosti od 2014. do 2018. godine

Izvor: Eurostat - Zaposlenost, [online]. Dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Employment_statistics (pristupljeno 16.07.2019.)

Prema podacima Eurostata zaposlena populacija u dobi 20 – 64 godine iz godine u godinu raste, sve je veći postotak zaposlenosti radno sposobnog stanovništva. U grafu 10 prikazan je kontinuiran rast stope zaposlenosti od 2014. do 2018. godine te je narasla za 6 postotnih bodova. Tako je 2014. godine stopa zaposlenosti iznosila 59,2 % dok je u 2018. godini narasla na 65,2%. Samim time Hrvatska je zadovoljila jedan od Europskih ciljeva.

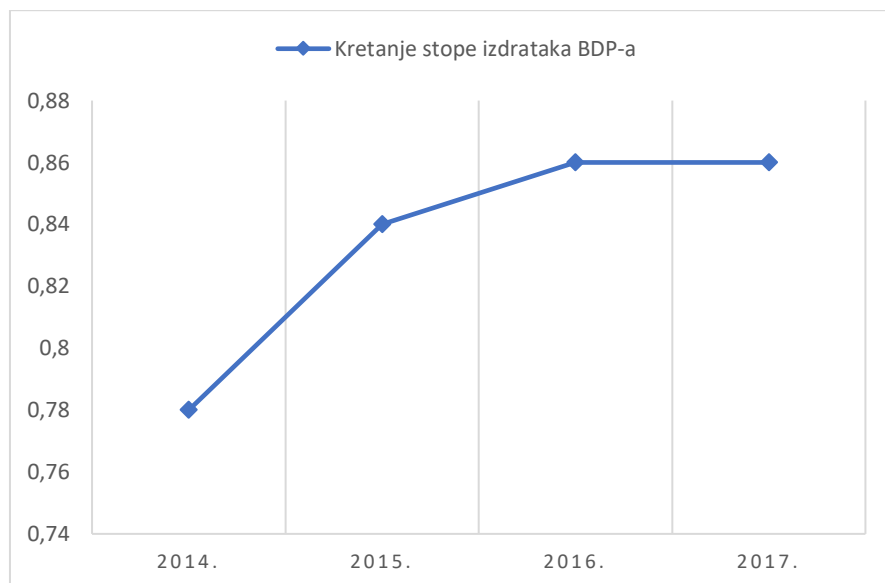
5.2. Istraživanje i razvoj

Istraživanje i razvoj jedan je od prioriteta hrvatske politike, ali i društva. Nadalje, inovacije i novi proizvodi preduvjet su uspješnog i održivog razvoja gospodarstva.

U Republici Hrvatskoj u 2017. na istraživačko-razvojnu djelatnost utrošene su 3,2 milijarde kuna, što je za 4,3% više u odnosu na 2016. godinu. Udio izdataka za istraživanje i razvoj (IR) u BDP-u u 2017. iznosio je 0,86%. Od ukupnih sredstava za IR, najviše je utrošeno u poslovnom sektoru, 48,4%. Slijedi visoko obrazovanje s

29,3%, dok je najmanje sredstava utrošeno u državnome i privatnome neprofitnom sektoru, 22,3%.³⁷

Graf 11. Kretanje stope izdataka u BDP-u od 2014. do 2017. godine

Izvor: Eurostat - Gross domestic expenditure on R&D , [online]. Dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/t2020_20/default/table?lang=en (pristupljeno 16.07.2019.)

U sljedećem Grafu 11 prikazano je kretanje stope izdataka za istraživanje i razvoj u BDP-u od 2014. do 2017. godine. Kada je Hrvatska postala članica EU-a stopa izdataka bila je 0,78% te je cilj da 2020. godine ona iznosi 1,4% . Prema podacima Eurostata u 2015. godini stopa je narasla na 0,84% te je nastavila rasti, u 2016. i 2017. godini iznosila je 0,86%.

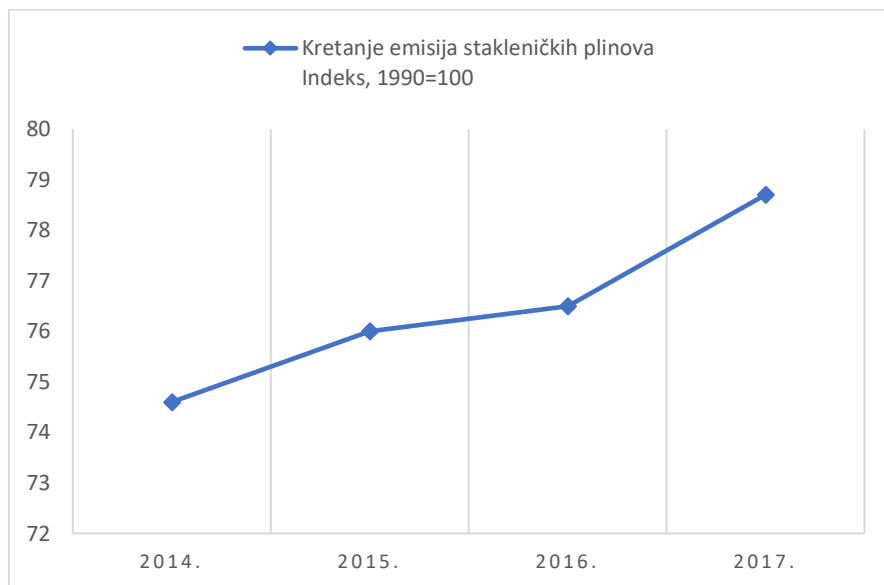
5.3. Klimatsko energetske učinci

Kako bi se spriječile opasne klimatske promjene, čelni ljudi država članica usvojili su u listopadu 2014. okvir klimatske i energetske politike EU-a u razdoblju od 2020. do

³⁷ DZS, Istraživanje i razvoj [online]. Dostupno na: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2018/08-02-01_01_2018.htm (pristupljeno 16.07.2019.)

2030. godine. koji uključuje obvezujući cilj EU-a od barem 40 % manje emisija stakleničkih plinova do 2030. u odnosu na razine iz 1990.³⁸

Graf 12.: Emisije stakleničkih plinova, Indeks 1990=100

Izvor: Eurostat – Climate change, [online]. Dostupno na: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/climate-change/visualisations>(pristupljeno 16.07.2019.)

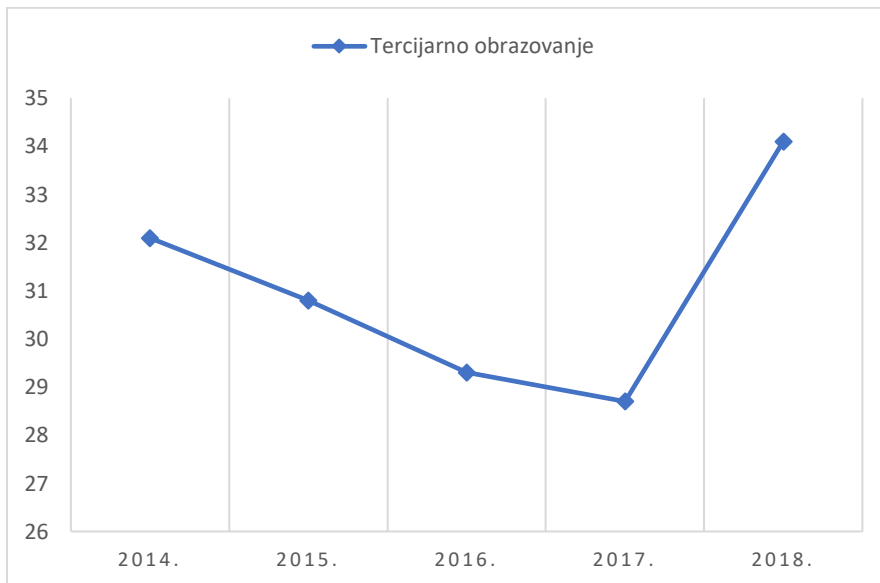
Prema podacima Eurostata koji su prikazani u grafu 12. vidljivo je kretanje emisija stakleničkih plinova od 2014. do 2017.godine. Nadalje, iz istog jasno je vidljivo da se Hrvatska bliži cilju koji iznosi 106 u 2020.godini.

³⁸ Europski parlament, Smanjenje emisija stakleničkih plinova (2018.), [online]. Dostupno na: <http://www.europarl.europa.eu/news/hr/headlines/society/20180208STO97442/smanjenje-emisija-staklenickih-plinova-u-eu-u-nacionalni-ciljevi-za-2030> (pristupljeno 16.07.2019.)

5.4. Obrazovanje

Tercijarno obrazovanje razina je obrazovanja koju nude sveučilišta, veleučilišta, tehnološki instituti i ostale ustanove koje dodjeljuju akademske stupnjeve i potvrde o višem stručnom obrazovanju.³⁹

Graf 13.: Tercijarno obrazovanje u Hrvatskoj, 2014. -2018.

Izvor: Eurostat - Tertiary educational attainment, [online]. Dostupno na:

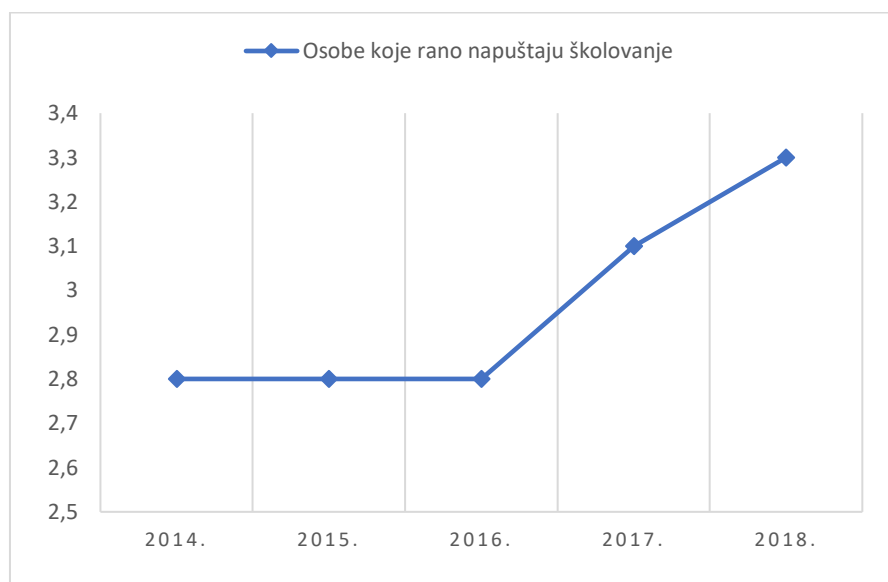
<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tesem030/default/table?lang=en>(pristupljeno 16.07.2019.)

Graf 12 prikazuje razine tercijarnog obrazovanja u Hrvatskoj od 2014. do 2018. godine. U istom grafu vidljiv je pad stope nakon 2014. godine sve do 2018. godine kada je naglo porasla na 34,1%. Prema prioritetima EU-a cilj Hrvatske u 2020. godini iznosi 35% visoko obrazovanih.

Rano napuštanje školovanja prepreka je gospodarskom rastu i zapošljavanju te se time smanjuje produktivnost i konkurentnost te potiče siromaštvo i socijalna isključenost. Mladi koji rano napuštaju školovanje osobe su u dobi od 18 do 24 godine.

³⁹ Europski parlament (2018.), [online]. Dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Archive:Statisti%C4%8Dki_podaci_o_obrazovanju_i_osposobljavanju_na_regionalnoj_razini (pristupljeno 16.07.2019.)

Graf 14.: Osobe koje rano napuštaju školovanje

Izvor: Eurostat-Early leavers from education and training, [online]. Dostupno na: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tesem020/default/table?lang=en> (pristupljeno 16.07.2019.)

Zbog nedovoljno kvalificirane radne snage veoma često Hrvatska mora uvoziti radnu snagu iz drugih zemalja. Kako bi se smanjio uvoz radne snage i potaklo zapošljavanje unutar zemalja cilj EU-a za Hrvatsku u 2020. godini iznosi 4%.

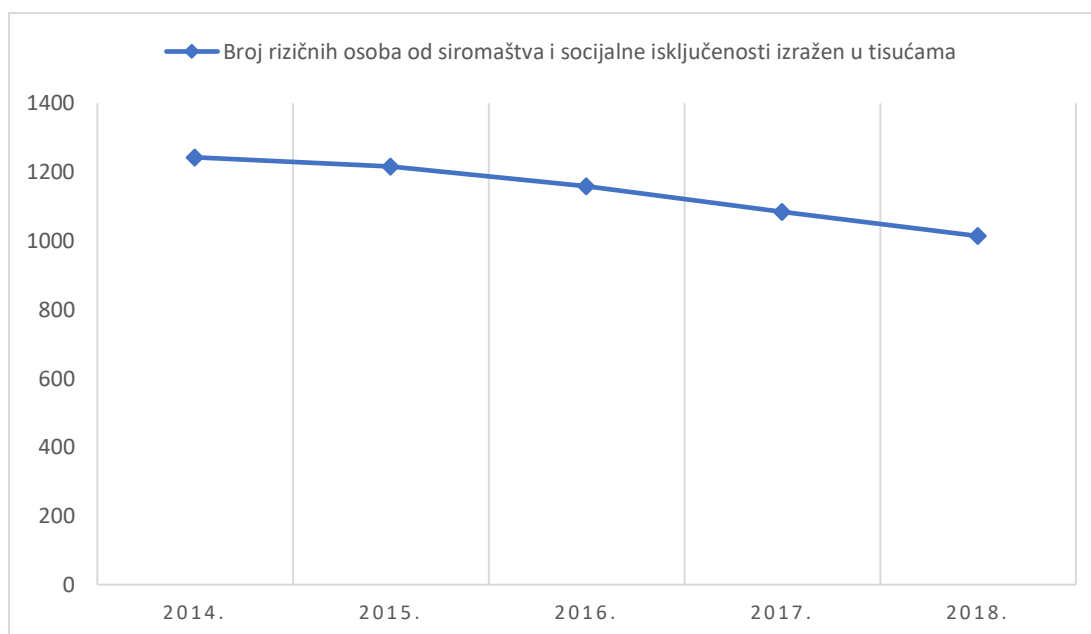
5.5. Siromaštvo i socijalna isključenost

Suzbijanje siromaštva i socijalne isključenosti jedan je od konkretnih ciljeva EU-a i njegovih država članica u području socijalne politike.⁴⁰ Socijalno su isključeni oni pojedinci koji nisu u mogućnosti sudjelovati u uobičajenim aktivnostima društva kojemu pripadaju, zbog čimbenika koji su izvan njihove kontrole (nezaposlenost, siromaštvo, nedostatak osnovnih sposobnosti, invaliditet, diskriminacija i dr.). Socijalna isključenost višedimenzionalni je pojam koji povezuje materijalne i nematerijalne aspekte životnoga standarda.⁴¹

⁴⁰ Europski parlament [online]. Dostupno na: http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/hr/FTU_2.3.9.pdf (pristupljeno 16.07.2019.)

⁴¹ Socijalna isključenost [online]. Dostupno na: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=56929> (pristupljeno 16.07.2019.)

Graf 15: Broj osoba izloženih siromaštvu i socijalnoj isključenosti

Izvor: Eurostat - People at risk of poverty or social exclusion, [online]. Dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/t2020_50/default/table?lang=en (pristupljeno 16.07.2019.)

Iz godine u godinu u Hrvatskoj se pokušava suzbiti siromaštvo i socijalna isključenost te je u Grafu 15. vidljiv pad broja rizičnih osoba od siromaštva i socijalne isključenosti. Nadalje, u 2018. godini prema podacima Eurostata broj osoba izloženih riziku bio je 1.014.000.000. te je time Hrvatska zadovoljila cilj EU-a, samo je isti potrebno održati. Cilj Hrvatske je da do 2020. godine smanji broj osoba izloženih siromaštvu i socijalnoj isključenosti na 1.220.000.000.

6. PRIMJERI PROJEKTA FINANCIRANIH EU SREDSTVIMA

Ovo poglavlje daje prikaz uspješno provedenih projekata koji su financirani sredstvima Europske unije. Projekti su realizirani na području Istarske županije, odnosno na području općine Barban i grada Pazina. Projekt izgradnje konjušnice financiran je iz Programa IPA V – IPARD , dok su projekti Poduzetnički inkubator Barban i Poduzetnički inkubator Pazin financirani iz Europskog fonda za regionalni razvoj.

6.1. Poduzetnički inkubator Barban

Projekt „Poduzetnički inkubator Barban - Centar poduzetničke kreativnosti“ prijavljen je na natječaj „Razvoj poslovne infrastrukture“ iz Europskog fonda za regionalni razvoj.

Razdoblje provedbe projektnih aktivnosti planirano je od 20. rujna 2017.godine do 20. rujna 2019. godine. Ukupna vrijednost projekta iznosi 2.624.674,33 kn, pri čemu je 2.557.320,63 kn (97,4%) osigurano bespovratnim sredstvima Europske unije iz Europskog fonda za regionalni razvoj.

Ciljnu skupinu sačinjavaju mikro, mali i srednji poduzetnici, obrtnici, OPG, lokalno stanovništvo i šira javnost, mladi poduzetnici do 40 godina starosti, žene poduzetnice, inovatori, poduzetnici u tehnološkim djelatnostima i branitelji.

Svrha projekta je ostvariti 2 planirana cilja i to:

1. Osnivanje Poduzetničkog inkubatora Barban - Centra kreativnog poduzetništva i omogućavanja poslovanja istog
2. Poboljšanje dostupnosti infrastrukture MSP-ovima, privlačenja investicija i stvaranja mogućnosti za otvaranje novih radnih mjesta.

Svrha projekta je osnivanje Poduzetničkog inkubatora u Barbanu i poboljšanje dostupnosti poduzetničko poslovne infrastrukture MSP-ovima u Općini Barban u svrhu njihovog olakšanog rasta i razvoja s ciljem privlačenja investicija i stvaranja mogućnosti za otvaranje novih radnih mjesta u malim i srednjim poduzećima. Realizacijom projekta izgradila se i opremila, do tog trenutka zapuštena fizička infrastruktura na lokaciji zgrade stare škole u Šajinima u Općini Barban. Samim time

stavljeno je u funkciju 8 novih poslovnih ureda. U uredima se očekuje smještaj 14 poduzetnika u prve četiri godine poslovanja. U prostoru inkubatora predviđena je sala za sastanke te sanitarni čvorovi za invalide dok je u susjednoj zgradi predviđeno korištenje konferencijske dvorane. Svi uredi unutar inkubatora biti će opremljeni potrebnim namještajem i informatičkom opremom.

Očekivana popunjenost infrastrukture će biti 76,38%. Inkubator popunjava svoje kapacitete s poduzetnicima različitih profila i djelatnosti.

Osnivanjem poduzetničkog inkubatora u Barbanu ostvariti će se fizička infrastruktura koja dugoročno predstavlja temelj razvoja malog i srednjeg poduzetništva, što će omogućiti poboljšanja konkurentnosti općine Barban i središnje Istre te potaknuti osnivanje većeg broja tvrtki, privlačenje većeg broja novih ulaganja te otvaranja novih radnih mjesta više dodane vrijednosti u skladu s održivim razvojem.

Time se stvaraju pretpostavke za zadržavanje lokalnih potencijalnih i već postojećih poduzetnika u Općini Barban i središnjoj Istri i doprinijeti da isto područje bude poželjno mjesto za nove poduzetničke pothvate, ulaganja i zapošljavanje.

Poduzetnički inkubator Barban - Centar kreativnog poduzetništva će osim smještaja inkubiranja omogućiti kroz pružanje dodatnih poslovnih i drugih usluga korisnicima inkubatora veću vjerojatnost opstanka na tržištu nakon provedenog procesa inkubacije.

Projektom se pozitivno utječe na zaštitu okoliša i održivi razvoj. Isto uključuje ulaganje u energetska učinkovitost te će se po realizaciji projekta objekt klasificirati u energetski razred A.

Glavne projektne aktivnosti:

- priprema natječajne dokumentacije i provođenje postupaka nabave;
- rekonstrukcija Poduzetničkog inkubatora Barban;
- opremanje Poduzetničkog inkubatora Barban;
- promidžba i vidljivost te upravljanje projektom;
- administracija istoga

Partneri i suradnici projekta:

- Općina Svetvinčenat kao projektni partner
- Općina Žminj kao projektni partner
- Studentski poduzetnički inkubator SPIN kao suradnik djeluje pri Fakultetu ekonomije i turizma „Dr. Mijo Mirković“ Pula koji je sastavnica Sveučilišta „Jurja Dobrile“ u Puli

Na području Općine Barban, općine partnera (Svetvinčenat, Žminj) ne postoje i nisu organizirane poduzetničke potporne institucije u bilo kojem obliku. Isto se odnosi i na područje drugih susjednih općina koje graniče s Općinom Barban (Gračišće, Pićan, Raša, Sveta Nedjelja, Marčana). Na području istih općina, ali i na širem području središnje Istre ne postoji niti jedan poduzetnički inkubator. Postojeći poduzetnički inkubatori nalaze se u većim istarskim gradovima, na značajnoj udaljenosti, te su u pravilu popunjeni ili je raspoloživ vrlo mali i ograničen broj slobodnih prostora. Značajni potencijalni dugoročni problemi su nedostatak kvalitetnih informacija u pravilu presudnih za osnivanje i razvoj poslovanja poduzetnika početnika. Na području Općine Barban te susjednih općina središnje Istre nedostaje umreženosti između pojedinih JLS u poticanju poduzetništva.

S obzirom na navedene probleme, realizacijom ovog projekta isti ima širi utjecaj na lokalnu zajednicu:

- rješavanje problema nepostojanja poduzetničkih potpornih institucija
- poticanje razvoja i osnivanja novih poduzeća, posebice poduzetnika početnika
- doprinos razvoju poduzetništva na lokalnom području
- transfer znanja i tehnologije između novih poduzetnika
- zadržavanje mladih obrazovanih ljudi i dodatno zapošljavanje.

6.2. Poduzetnički inkubator Pazin

Projekt „Poduzetnički inkubator u Pazinu“ prijavljen je na natječaj „Razvoj poslovne infrastrukture“ iz Europskog fonda za regionalni razvoj.

Razdoblje provedbe projektnih aktivnosti planirano je od 01. veljače 2018.godine do 01. kolovoza 2019. godine. Ukupna vrijednost projekta iznosi 2.901.381,39 kn, pri čemu je 2.730.093,31kn osigurano bespovratnim sredstvima Europske unije iz Europskog fonda za regionalni razvoj.

Svrha projekta je ostvariti dva planirana cilja i to:

1. Uspostaviti poslovno-potpornu infrastrukturu Poduzetničkog inkubatora u Pazinu
2. Poboljšanje dostupnosti infrastrukture MSP-ovima, privlačenja investicija i stvaranja mogućnosti za otvaranje novih radnih mjesta.

Svrha projekta je uspostaviti poslovno-potpornu infrastrukturu Poduzetničkog inkubatora u Pazinu s povezanim uslugama za poduzetnike-početnike. U okviru inkubatora kao poduzetničke infrastrukture, korisnicima će na raspolaganje biti stavljena opća i specijalizirana infrastruktura, oprema i povezane usluge potrebne poduzećima u njihovim početnim koracima u učvršćivanju poslovanja i osiguranja dostatnih kapaciteta za nastavak poslovanja na otvorenome tržištu s razvijenom konkurencijom iz zemlje i inozemstva. Kapaciteti inkubatora odgovarat će na potrebe poduzetnika-početnika, odnosno na zahtjeve koji se pred njih postavljaju u segmentima poslovanja, razvoja ljudskih resursa, poslovnog upravljanja, iznalaženja financijskih sredstava za daljnja ulaganja, umrežavanje i razmjenu ideja sa ostalim poduzetnicima ali i širim spektrom dionika iz ostalih područja, naročito u početnom razdoblju poslovanja.

Partneri i suradnici projekta:

- Razvojna agencija srce Istre
- Veleučilište u Rijeci
- Udruženje obrtnika Pazin

Opis projekta: Kroz projekt Poduzetnički inkubator u Pazinu, rekonstruirati će se i adaptirati nekorišteni poslovni prostor u Pazinu te omogućiti budućim korisnicima – poduzetnicima početnicima, pet potpuno uređenih i opremljenih poslovnih prostora za početak poduzetničke djelatnosti, multimedijски prostor za održavanje radionica i sastanaka te ured voditelja inkubatora. Kreirati će se proizvodi i usluge koje koriste poduzetnici početnici u razvoju svog poslovanja, sa svrhom privlačenja investicija i stvaranja mogućnosti za otvaranje novih radnih mjesta u MSP sektoru. Odgovor je to na realne potrebe lokalnog gospodarstva i poduzetništva koje su uvjetovane globalnim gospodarskim i tržišnim kretanjima, ali i stanjem lokalnog gospodarstva i poduzetničke klime.

Očekivani rezultati projekta su sljedeći:

- Kreirani proizvodi i usluge infrastrukture koji koriste poduzetnici početnici u razvoju svog poslovanja, a sa svrhom privlačenja investicija i stvaranja mogućnosti za otvaranje novih radnih mjesta u MSP sektoru;
- Unaprijeđeni kapaciteti za suradnju poduzetnika-početnika međusobno, ali i u odnosu na ostala (postojeća) poduzeća u smjeru pojačane razmjene poduzetničkih ideja i svih ostalih segmenata znanja sa ciljem razvijanja novih proizvoda s visokom razinom konkurentnosti na otvorenome tržištu;
- Osnažena svijest šire zajednice o značaju aktivnosti Poduzetničkog inkubatora u Pazinu kao temeljne pretpostavke za razvoj malog i srednjeg poduzetništva te poboljšana svijest šire javnosti o važnosti inkubatora u segmentu gospodarskog rasta i razvoja, otvaranja novih radnih mjesta i poslovnih prilika za stanovništvo na lokalnoj ali i široj regionalnoj razini.⁴²

⁴² Poduzetnički inkubator Pazin – Projekt Pazin UP [online]. Dostupno na: <https://www.pazinup.com/project-1> (pristupljeno 28.07.2019.)

6.3. Ranch Barba Tone

Projekt izgradnja objekata za pružanje turističkih i/ili ugostiteljskih usluga uključujući objekte za uzgoj životinja kao dio turističke ponude, objekte za rekreaciju, turističke kampove, objekte na otvorenom (za jahanje, sportski ribolov na kopnenim vodama, biciklističke, tematske i jahačke staze) rekonstrukciju objekata tradicijske arhitekture (tradicijske stambene i gospodarske objekte) prijavljen je na IPARD – Mjera 302 "Diversifikacija i razvoj ruralnih gospodarskih aktivnosti". Navedena mjera omogućavala je ulaganja u sektor ruralnog turizma, tradicijskih obrta, sektor izravne prodaje, ribarstva, usluga, prerade na poljoprivrednim gospodarstvima i obnovljive izvore energije.

Nositelj projekta: Ranč barba tone - obrt za rekreacijsko jahanje

Ukupna vrijednost projekta iznosila je 519.185,88 kn , pri čemu je 259.529,94 kn osigurano bespovratnim sredstvima Europske unije.

Ciljnu skupinu sačinjavaju domaće stanovništvo i sportaši izvan turističke sezone, tijekom turističke sezone strani i domaći turisti.

Svrha projekta je ostvariti 4 ciljeva koji imaju utjecaj na širu zajednicu i to:

- Povećanje prihoda korisnika iz ruralnog stanovništva kroz razvoj i diversifikaciju ruralnih aktivnosti na farmi i/ili izvan nje
- Stvaranje novih mogućnosti zapošljavanja kroz razvoj i diversifikaciju ruralnih aktivnosti na farmi i/ili izvan nje
- Povećanje opsega usluga za stanovnike ruralnog područja i poboljšanje kvalitete usluga koje se pružaju
- Poboljšanje socijalne strukture u ruralnim područjima

Navedeni ciljevi postižu se izgradnjom štale – konjušnice čime se ujedno povećava kvaliteta pružanja usluga.

S obzirom na navedeno, realizacijom ovog projekta isti ima širi utjecaj na lokalnu zajednicu. Izgradnjom konjušnice povećao se broj gostiju koji su posjetili objekt u razdoblju izvan glavne turističke sezone. Zabilježen je značajan porast obima posla u razdoblju jesenskih i zimskih mjeseci što je rezultiralo povećanjem broja zaposlenih u

obrtu. Jahanje kao relaksacija i atrakcija značajna je usluga koja dopunjuje osnovne usluge smještaja turista. Jahanje domaćim i stranim turistima pruža aktivan odmor u prirodi, izgradnjom konjušnice omogućilo se turistima isto i u razdoblju slabijih vremenskih uvjeta. Samim time jača se prepoznatljivost Općine Barban. Daljnjim razvojem turizma u Općini Barban žitelji će ostvariti dodatnu zaradu koja će direktno i indirektno razvijati općinu čiji turistički potencijali još uvijek nisu u potpunosti iskorišteni. Iako se Općina Barban nalazi u sedmoj skupini po indeksu razvijenosti jedinica lokalne samouprave mogućnosti koje se pružaju daljnjim ulaganjem u poljoprivredu i turizam omogućit će samoj općini da svojim žiteljima pruži idealno mjesto za život.

7. ZAKLJUČAK

Europska unija je tijekom godina razvila niz mogućnosti financiranja kako bi ojačala gospodarsku snagu zemalja članica. Prioriteti su usmjereni prvenstveno na stabilnost, mobilnost i održiv rast te se njima utječe na gospodarstvo zemalja.

Korisnikom sredstva Europske unije Hrvatska je postala devedesetih godina, nakon ratnih sukoba kada je kroz program OBNOVA obnovila razorena područja. Nadalje, postaje korisnik programa CARDS kako bi osigurala razvoj i stabilizaciju. Nakon što 2004. godine Hrvatska postaje zemlja kandidat, započinje koristiti pretpristupne programe PHARE, ISPA, SAPARD i IPA koji su bili pomoć u provedbi reformi kako bi postala zemlja članica Europske unije. U 2013. godini postala je članica zajednice i započela s korištenjem sredstava iz ESI fondova. Europski strukturni i investicijski fondovi moderan su instrument financiranja zemalja članica koji za cilj imaju anulirati razliku između nerazvijenih i razvijenih zemalja a samim time povećati životne standarde.

Promatrajući analizu ciljeva koji su doneseni unutar Strategije Europa 2020. vidljiv je pozitivan pomak od 2014. godine do danas. Iskorištavanjem ESI fondova koji su usmjereni upravo ka tim ciljevima vidljivo je povećanje zaposlenosti za 6% , također povećao se udio izdataka za istraživanje i razvoj u BDP-u za 0,06%. Kroz pojedine fondove potiče se zapošljavanje visokoobrazovnog kadra, kao i samo školovanje, te je porasla razina tercijarnog obrazovanja za 2%. Također, zapažen je i značajan pad rizika od siromaštva i socijalne isključenosti. Nadalje, zbog poticanja održivog razvoja smanjene su emisije stakleničkih plinova.

S obzirom na neiskustvo, nestručnost i nespremnost ljudskih potencijala veliki dio bespovratnih sredstava nažalost ostaje neiskorišteno. Hrvatska je jedna od država članica koja ima malu iskorištenost ESI fondova, odnosno nepotpunu iskorištenost dostupnih sredstava. Međutim, Hrvatska kroz ovo programsko razdoblje koje je dostupno do 2020. godine može iskoristiti sredstva koje joj je EU dodijelila.

Povlačenje novaca iz pojedinih fondova ne znači dugoročni zagarantiran rast i razvitak gospodarstva, važno je fokusirati se na izbor kvalitetnih projekata koji doprinose široj zajednici.

LITERATURA

a) Knjige

1. Kersan-Škabić, I., *Ekonomija Europske Unije*, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Fakultet ekonomije i turizma „Dr. Mijo Mirković“, Pula, 2015.
2. Novota S., Vlašić I., Velinova R., Borissova O, *Europski fondovi za hrvatske projekte, Priručnik o financijskoj suradnji i programima koje u Hrvatskoj podupire Europska unija*, Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova Europske unije, Zagreb, 2009.
3. Vela A., *Menadžment ESI fondova*, Školska knjiga, Zagreb, 2015.

b) Članci u znanstvenim publikacijama

1. Ćosić, K., Fabac, R. (2001.) *Gospodarski rast, tehnološki razvitak i suvremeno obrazovanje*, *Ekonomski pregled*, Vol. 52 Br. 5-6, str. 516-544.
2. Đulabić, V. (2014.) *Kohezijska politika Europske unije kao instrument razvoja Hrvatske*, *Političke analize*, Vol. 5 Br. 17, str 17-22.
3. Rančić, N., Pilipović, O. (2015.) *Sustav financiranja Europske Unije i njegov utjecaj na gospodarski razvoj Hrvatske*, *Pravnik : časopis za pravna i društvena pitanja*, Vol. 48. Br. 97., str. 37-56.

c) Internet izvori

1. APPRR, Pomorstvo i ribarstvo [online]. Dostupno na: <https://www.apprrr.hr/pomorstvo-i-ribarstvo/> (pristupljeno 10.06.2019.)
2. Europska komisija -Europski fond za regionalni razvoj, [online] Dostupno na: <http://europski-fondovi.eu/program/europski-fond-za-regionalni-razvoj> (pristupljeno 10.06.2019.)
3. Europska komisija - Europska politika, Financiranje https://ec.europa.eu/regional_policy/hr/funding/cohesion-fund/ (pristupljeno 10.06.2019.)

4. Europska komisija - Europski socijalni fond [online]. Dostupno na: <http://ec.europa.eu/esf/home.jsp?langId=hr> (pristupljeno 10.06.2019.)
5. Europska komisija, Europski strukturni i investicijski fondovi (2016.), [online]. Dostupno na: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/policy/what/investment-policy/esif-country-factsheet/esi_funds_country_factsheet_hr_hr.pdf
6. Europska komisija – Europski strukturni i investicijski projekti (2019.) , [online] Dostupno na: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/countries/HR> (pristupljeno 10.07.2019.)
7. Europska komisija – Poljoprivreda i ruralni razvoj , [online]. Dostupno na: https://ec.europa.eu/agriculture/rural-development-2014-2020_hr (pristupljeno 10.06.2019.)
8. Europska komisija, Strategija Europa 2020. [onlin]. Dostupno na: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy_hr
9. Europska komisija, Uvod u kohezijsku politiku EU-a (2014.) [online]. Dostupno na: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/basic/basic_2014_hr.pdf (pristupljeno 10.06.2019.)
10. Europski fond za pomorstvo i ribarstvo [online]. Dostupno na: <https://euribarstvo.hr/europski-fond-za-pomorstvo-i-ribarstvo-2014-2020-epfr/> (pristupljeno 10.06.2019.)
11. Europski parlament, Smanjenje emisija stakleničkih plinova (2018.), [online]. Dostupno na: <http://www.europarl.europa.eu/news/hr/headlines/society/20180208STO97442/smanjenje-emisija-staklenickih-plinova-u-eu-u-nacionalni-ciljevi-za-2030> (pristupljeno 10.07.2019.)
12. Europski strukturni i investicijski fondovi 2014. -2020. [online]. Dostupno na: <https://strukturnifondovi.hr/eu-fondovi/esi-fondovi-2014-2020/> (pristupljeno 10.06.2019.)

13. Eurostat, [online]. Dostupno na:
https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/t2020_50/default/table?lang=en (pristupljeno 10.07.2019.)
14. Kohezijska politika EU i Hrvatska 2014.-2020. (2015.), [online] Dostupno na:
<https://izvoz.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Kohezijska%20politika%20EU%20i%20Hrvatska%202014.-2020..pdf> (pristupljeno 10.06.2019.)
15. Poduzetnički inkubator Pazin – Projekt Pazin UP [online]. Dostupno na:
<https://www.pazinup.com/project-1> (pristupljeno 21.08.2019.)
16. Socijalna isključenost [online]. Dostupno na:
<http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=56929> (pristupljeno 10.07.2019.)

d) Publikacije

1. DZS, Istraživanje i razvoj [online]. Dostupno na:
https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2018/08-02-01_01_2018.htm
(pristupljeno 10.07.2019.)

e) Ostali izvori

1. Projekt „Poduzetnički inkubator Barban - Centar poduzetničke kreativnosti“, Centar za ulaganja eurokonzalting d.o.o.
2. Projekt „Izgradnja objekata za pružanje turističkih i/ili ugostiteljskih usluga – konjušnica“, Centar za ulaganja eurokonzalting d.o.o.

POPIS TABLICA I GRAFOVA

POPIS TABLICA

Tablica 1. Pomoć EU-a Hrvatskoj od 1991. do 2000. godine.....	5
Tablica 2: Pomoć Hrvatskoj kroz Nacionalni program CARDS, 2001. - 2004.....	6
Tablica 3. Pomoć europske unije kroz programe PHARE, ISPA,SAPARD od 2005. do 2006. godine.....	8

POPIS GRAFOVA

Graf 1: Proračun ESI fondova za Hrvatsku (2014. -2020.).....	12
Graf 2.: Isplaćena sredstva Europske unije Hrvatskoj po pojedinim fondovima od 2015. do 2018. godine.....	18
Graf 3.: Pregled alokacije sredstva Europske unije Hrvatskoj od 2015. do 2018.godine.....	19
Graf 4: Pregled alokacije sredstava iz Europskog fond za regionalni razvoj (2015. – 2019. godine).....	21
Graf 5: Pregled alokacije sredstava iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (2015. – 2019. godine).....	23
Graf 6. Pregled alokacije sredstava iz Europskog socijalnog fonda (2015. – 2019. godine).....	25
Graf 7. Pregled alokacije sredstava iz Europskog kohezijskog fonda (2015. – 2019. godine).....	27
Graf 8. Pregled alokacije sredstava iz Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo (2015. – 2019. godine).....	29
Graf 9.: Kretanje stope BDP-a.....	30
Graf 10. Kretanje stope zaposlenosti od 2014. do 2018. godine.....	32
Graf 11. Kretanje stope izdataka u BDP-u od 2014. do 2017. godine.....	33
Graf 12.: Emisije stakleničkih plinova, Indeks 1990=100.....	34
Graf 13.: Tercijarno obrazovanje u Hrvatskoj, 2014. -2018.....	35
Graf 14.: Osobe koje rano napuštaju školovanje.....	36
Graf 15: Broj osoba izloženih siromaštvu i socijalnoj isključenosti.....	37

OSTALO – SHEME

Shema 1: Prikaz razvoja europskih programa.....	14
Shema 2: Prikaz prioriteta Strategije Europa 2020.....	15

SAŽETAK

Ulaskom u punopravno članstvo Europske unije, Republika Hrvatska postala je korisnica sredstava iz europskih fondova. EU fondovi su važni za gospodarski razvoj Hrvatske kako zbog svoje financijske izdašnosti, tako zbog realnih ciljeva koji se žele ostvariti. Europskim fondovima mogu se nazvati svi programi koje financira Europska unija te potiču održiv rast i razvoj gospodarstva bez obzira radi li se o privatnom ili javnom sektoru. Kroz pojedine fondove europska unija provodi razne programe pomoći putem kojih se žele postići ciljevi određeni u ključnim javnim politikama EU-a.

Svrha rada je detaljno napraviti pregled svakog pojedinog fonda prema prioritetima te izvršiti usporedbu Hrvatske s drugim zemljama, analizirati koliko je dostupnih sredstava Republika Hrvatska uspješno alocirala te utjecaj istih na gospodarstvo.

Analizom ciljeva koji su doneseni unutar Strategije Europa 2020. vidljiv je pozitivan pomak od 2014. godine do danas. Zaključeno je kako alokacija ESI fondova raste iz godine u godinu te doprinosi gospodarskom razvoju Republike Hrvatske.

Ključne riječi: Europska unija, Europski strukturni i investicijski fondovi, Strategija 2020., Gospodarstvo Hrvatske, alokacija sredstava

SUMMARY

By becoming a full member of the EU, the Republic of Croatia has been able to access the benefits of European funding. These funds are of a major economic importance for Croatia, as their significant amounts allow for realistic goals to be achieved. European funds are all the programs which are financed by the EU and which foster sustainable growth and development of the economy in the private and public sector. Through certain funds, the EU manages different aid programs whose purpose is to achieve different critical goals within the public policies of the EU.

The purpose of this work is to conduct a detailed analysis of each funding, according to the priorities of the European Strategy and to compare Croatia with other countries; to determine how much of the available funding the Republic of Croatia has successfully implemented and to analyse the impact this has had on the economy.

By analysing the goals that were determined by the European Strategy 2020, there has been noticeable positive growth from 2014 until today. It has been concluded that the ESI fund's allocation grows on a yearly basis and fosters the positive economic growth of Croatia.

Key words: European union, European structural and investment funds, Strategy 2020., allocation of funds, Croatian economy